

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: [312] 842-7325

VOLUME LX Nr. 31

JAN 2 1980 KETVIRTADIENIS, GRUODŽIO [DECEMBER] 27, 1979

KAINA 25 c.

KASDIEN

BIRŽŲ KARŪNA

DAR VIENAS VEIKSNYS
SVEIKINTINAS UŽMOJIS
NENUSISMAILINKIME
V. ANDRULIO KNYGA

Nacionalistų rietenų sukuryje atsirado dar vienas veiksnys—Jungtinė lietuvių opozicija prieš komunistą. Vadinas, iš visokiausio plauko "vadavimo" veiksmų į šią "Jungtinę opoziciją" telksis patys aršiausi reakcininkai, tolygūs amerikiečiams biržistams.

"Naujienu" redaktorius savo laikraštyje šios "opozicijos" atsišaukimą paskelbė jau kelis kartus. Atsišaukime "opozicija" storai pabrėžia: "Budėk ir būk budrus, lietuvi! Atpažinkime tikrąjį priešą, kuris mūsų tarpe kelia visą velniavą..."

Galime eiti lažybą iš nikelio, tikrojo priešo jie neatpažins, nors jį žino. Jis yra "vadavimo" lovy. Nebūtų šio lovio, nebūtų ir velniavos.

...

LDS užmojis išleisti Jubiliejini albumą yra sveikintinas užmojis. Albumui sudaryti ir suredaguoti komitetas, daugiausia iš čia gimusių LDS žymesnių darbuotojų, jau renka medžiagą, verčiasi po archyvus, trūšia, telkia talkininkus.

Kad albume turiningai būtų užfiksuoti LDS istorijos duomenys, kad albumas būtų vertingas būsimiems istorikams dokumentas, kiekvienos kuopos sekretoriaus pareiga turėtų būti—perskaityti kuopos protokolus ir parašyti apie kuopos nueitą kelią; žymesni darbuotojai turėtų imtis parašyti nors trumpai savo atsiminimus iš Lietuvos Darbininkų Susivienijime veiklos.

Kooperuokime ir padėkime šiems jauniems albumo ruošėjams, kad jų darbu galėtumėm pasidžiaugti ir LDS istoriją palikti knygoje.

...

Išties mums, Amerikos pažangiems lietuviams, džiugu, kad Lietuvoje, vadinami amerikologai, kaip V. Kazakevičius, Br. Ragutis, V. Petkevičienė, L. Kapočius, A. Kazlauskas ir kiti, studijuoja Amerikos pažangių lietuvių istoriją, rašo apie mūsų nuveiktus darbus, iškelia buvusius darbuotojus, kad pažangieji lietuviai nenuėitų užmarštin.

Praėjo tie laikai, kai Amerikos pažangių lietuvių visuomeninis judėjimas virė, kunkuliavo. Bet vis tiek, nežiūrint kaip daugelį slegia amžius, nereiktų pasiduoti apatijai, nereiktų užsidaryti savo organizacijų bei klubų rateliuose. Amerikos pažangiosios liaudies laivas iriasi į socialistinės Amerikos krantus. Iš to laivo neturim išlipti, būti jame kaip buvome iki šiol, kol jis nepriširs prie tų krantų.

Saugokimės nusismailinti.

...

Pilies rūmų griuvėsiai konservacijos metu

Daugiau kaip 270 metų Biržų pili ženklo žalumynai, paukščių čiulbesys ir griuvėsiai. Tarytum likimas jau taip lėmė, kad ta bastioninė pilis niekada nebuvo užbaigta iki galo, svarbi ne tik kaip Radvilų rezidencija, bet ir kaip moderni

tvirtovė prieš švedų ekspansiją, turinti didelę strateginę ir istorinę reikšmę.

Ją pradėjo statyti Kristupas Radvila Perkūnas apie 1580 metus. Buvo užtvėntos Agluonos ir Apasčios upės, ir vanduo užliejo 400 ha

Daugelį jau pasiekė Lietuvoje išleista buvusio "Vilnies" redaktoriaus velionio V. Andrulio raštų knyga "Didis pašaukimas". Knyga miela ne tik prisiminti šį, turėjusį didelį pašaukimą, žmogų, draugą, pažįstamą, o miela ir dėl to, kad knygoje yra daug aktualių temų, kuriomis V. Andrulis rašė prieš daug metų.

Pavyzdžiui, knygos 104 puslapyje štai ką jis apie mus prieš daugelį metų sakė ir tebesako: "Vilniečiai gali pasidžiaugti. Jų darbas nenuėjo veltui. Pildosi tai, ko jie troško. Pildosi tai, už ką jie kovojo ir veikė. Pildosi tai, kam daug darbo ir energijos dėjo ir tebededa".

Arba štai iš 1950-1952 metais rašytų "Kasdienų" skyriaus ištrauka: "Lietuvių tauta taip pat turi teisę didžiutis savo kovomis ir savo laimėjimais. Ar ne ji metų metais kovojo prieš kryžiuočių gaujas? Ar ne ji išlaikė lietuvių šiaudinėse pastogėse? Ar ne ji, sekdamą rusų tautos pavyzdžiu, be atvangos ir baimės kovojo prieš carizmą?"

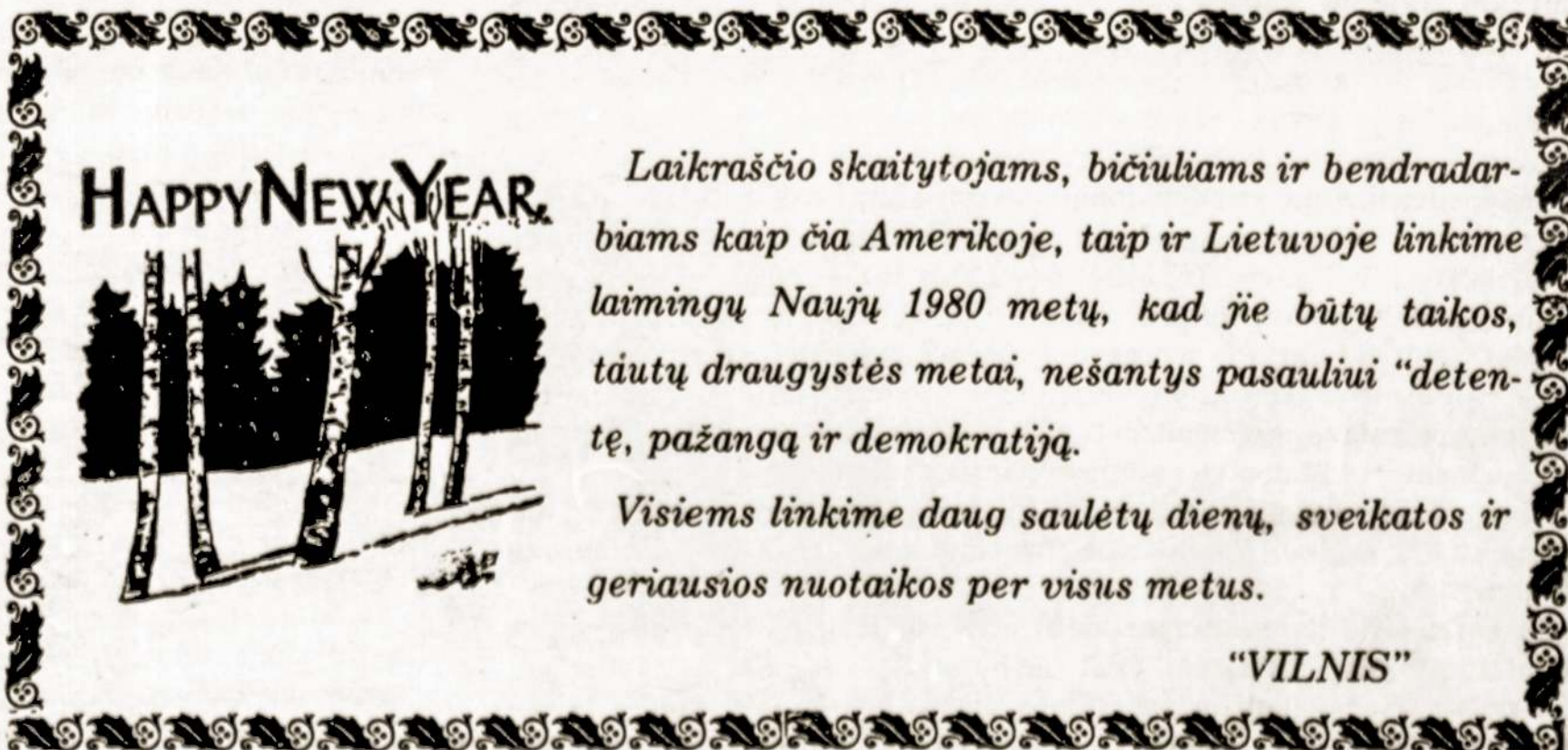
"Kai mes sakome "lietuvių tauta", atmetame tuos puvešius, kuriems atstovavo smetonos, yčai, plechavičiai, krupavičiai ir hitleriniai gauleiteriai—tarėjai".

Taip rašė V. Andrulis prieš daug metų, tas nepaseno ir nūdien.

S. J. Jokubka

plotą, kuris ir dabar tyvuliuoja kaip Sirvėnos ežeras. Buvo supilti pylimai, kampuose įrengti bastionai, o prie gynybinių sienų primūrytas dviaukštis vartų priestatas, į kurį per platų griovį vedė pakeliamasis tiltas. Buvo statomi pilies rūmai, arsenalas, maisto sandėliai, kareivinės, bažnyčia. Mirus Kristupui Radvilai, statybą tęsė jo sūnus Kristupo II meistras. Bet 1625 metais apie 10 tūkstančių švedų kareivių apsiūtė pili. Ji buvo visiškai sugriauta. Kristupas II atstatinėjo pili iki savo mirties, tvarkė pylimus, o jo sūnus Jonušas Radvila pradėjo trečiąjį statybos etapą—pilies rekonstrukciją, sumodernindamas bastionus pagal olandišką pilių tipą (nuo itališkojo tipo jos skiriasi tuo, kad čia pylimų nedengdavo mūrai, patys pylimai būdavo žemesni). 1955-1957 metais švedai vėl sudegino Biržų pili. Ją vėl restauravo Boguslavas Radvila,

(Nukelta į trečią puslapį)

Laikraščio skaitytojams, bičiuliams ir bendradarbiams kaip čia Amerikoje, taip ir Lietuvoje linkime laimingų Naujų 1980 metų, kad jie būtų taikos, tautų draugystės metai, nešantys pasauliui "detentę, pažangą ir demokratiją.

Visiems linkime daug saulėtų dienų, sveikatos ir geriausios nuotaikos per visus metus.

"VILNIS"

VILNIS

Lithuanian Peoples Bi-weekly

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50; Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00; foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

3116 So. Halsted St., Chicago, Illinois 60608 Phone 842-7325

Second-class postage paid at Chicago, Illinois

Pasitinkant 1980-uosius metus

Zengiame į 1980-uosius metus. Ne vienas pagalvojame, ar jie bus geresni, ar blogesni mūsų gyvenimui už 1979-uosius. Prieš kurį laiką prez. Carteris ragino galvoti ir veikti, kad rytoj būtų geriau negu šiandien, bet praktika rodo, taip neišsina. Kaip mūsų Amerikoje, taip visame kapitalistiniame pasaulyje kasdien darosi blogiau. Ir laukti, kad 1980-iejį bus geresni už paliekamus 1979-uosius, yra rizikinga.

Per 1979-uosius metus mus plakė infliacija. Kiekvieną kartą, nusinešus 20 ar daugiau dolerių į supermarketą, vis lengvesnį krepšį teko parsinešti maisto produktų. Per visus metus brangėjo namų apyvokos reikmenys, drabužiai, apavas. Ypač smarkiai pajutome gazolino brangėjimą. Ir visa tam nesimato galo.

Per visus 1979-uosius metus televizijoje ir spaudoje stebėjome, koks skurdas žydi ir lapoja kapitalistiniame pasaulyje. Milijonai žmonių vos vegetuoja, neturi duonos, nuskurę, gyvena pašiūrėse, be vaistų, be gydytojų. Netgi ir mūsų Amerikoje, turtingiausioje pasaulyje šalyje, virš 20 milijonų žmonių, gyvenančių iš socialinio aprūpinimo, skaičius nesumažėjo. Jis didėja. Ir kas gali pasakyti, kad 1980-aisiais jis pradės mažėti, kai bedarbių armija milijoninė, kai darbininkai sunerima, kad gali netekti darbo, reikalauja trumpesnės darbo savaitės, kad pakaktų darbo didesniai darbininkų skaičiui.

Subrendusio amžiaus žmonės, įleidę šaknis į savo darbovietes ar turintys santaupų bei gaunantys senatvės pensijas, verčiasi, nežiūrind kad pinigų perkamoji galia mažėja, nežiūrind kad santaupos, dolerio vertei krintant tirpsta, nežiūrind kad pensijos ir skrumnios, bet vis geriau kaip nieko negauti. Tačiau jaunimui, kuriam reikia pradėti gyventi, nebus perdėta, jeigu pasakytumėm, jog tikra velniava. Įsidarbina, sukuria šeimą, kad ēda buto nuoma. Įsigyti nuosavą pastogę pasidarė ir vis darosi neįmanoma dėl neapsakomo brangumo. O kiek gi jų yra įsidarbinusių, kai bedarbių milijoninėje armijoje jaunų žmonių bedarbių trigubai daugiau negu subrendusių?

Geresnių gyvenimui 1980-ųjų metų telaukia tie, kur nėra infliacijos, kur nėra nedarbo, kur mažėja skurdas. Ten, kur valdžia darbo žmonių ir atstovauja jų interesams, gina juos. Kapitalistinėse šalyse irgi kai kas laukia 1980-ųjų geresnių. Tai karo pramonės baronai, monopolijų tūzai ir jų leitenantai, tie, kurie iš žmogaus išnaudojimo šienaujasi pelnus, tie, kurie riebiai apmokami dirguoja industriniam-militariniam kompleksui.

1979-tieji metai nebuvo pasauliui ramūs. Daug kur vyko ginkluotų susirėmimų, teroristinių veiksmų, per visus metus ant žmonijos kabojo lyg Damoklio kardas, pasaulinio karo grėsmė, bandymai atgaivinti šaltąjį karą. Gal tik tiek pažangioji pasaulio žmonija lengviau atsiduso, kad net keliose šalyse nuvirto diktatoriai su savo reakciniais režimais, net kelios šalys pasuko demokratijos, pažangos ir socializmo kryptimi.

Pažangioji pasaulio žmonija 1980-uosius džiaugsmingai pasitinka tik tuo, kad kaip 1979 metais braškėjo ne tik kapitalistinio pasaulio, o ir jo citadėles sienos, vyko visų galų suirimas, taip vyks ir 1980-tais. Kapitalizmas paseno, nebepajėgia tvarkytis, baigia savo dienas, vis labiau verčiamas užleisti vietą jaunesnei ir tobulesnei socialinei sistemai—socialistinei.

Darbininkai reikalauja nacionalizuoti

Organizuoti darbininkai, ant savo kailio jausdami naftos kompanijų plėšikavimą, vis garsiau kelia klausimą, kad jos reikia nacionalizuoti. Ypač tai buvo girdėti neseniai įvykusiame AFL-CIO profsąjungų suvažiavime, kur buvo užgirtos net šešios rezoliucijos, reikalaujančios nacionalizuoti ar eiti prie nacionalizavimo.

Pirmutinė pradėjo kelti balsą už naftos pramonės nacionalizavimą elektros darbininkų profsąjunga per savo suvažiavimą rugsėjo mėnesį. Elektricitai netiki, kad dėl gazolino trūkumo Amerikoje yra kaltos nafta eksportuojančios šalys. Girdi, trūkumas yra dirbtinis, sukeltas naftos monopolijų, kad pasišienavus milijoninių pelnų.

AFL-CIO suvažiavime rezoliucijomis buvo įrodyta, kad šis visas lošimas apie energijos trūkumą yra vaidinamas politikierių, kuriuos kontroliuoja naftos monopolijos. Illinois AFL-CIO delegatas Robert Gibson rezoliucija pareiškė, jog naftos baronai yra ir infliacijos kaltininkai. Kas matė, kad darbininkas nuo 20 iki 40 procentų savo pajamų turi skirti išlaidoms energijai,—Gibson piktinosi. Jis reikalavo nacionalizuoti ne tik naftos kompanijas, reikalavo nacionalizuoti visus šalies gamtos turtus, kad jie būtų liaudies interesams, o ne pelnų siekiantiems konglomeratams.

Reikalaujančias nacionalizuoti naftos kompanijas rezoliucijas suvažiavimui pateikė AFL-CIO Minnesotos profsąjungos, tranzito darbininkų prosąjunga.

Be šių rezoliucijų suvažiavime, kiek anksčiau transporto profsąjungos prezidentas Al H. Chesser yra pasiuntęs prez. Carteriui laišką, reikalaujanti nacionalizuoti naftos kompanijas. Chesser prezidentui laišką užakcentavo, kad naftos kompanijos pelnų plėšikavimu žaidžia žmonių

Dienos temomis

ISIKURĖ IR DETROITE

JAV-TSRS Draugystės organizacijos lošia svarbų vaidmenį šių šalių gražiam sugyvenimui. Kaip čia Amerikoje, taip Tarybų Sąjungoje, organizacijų tikslas—šias abi tautas suvesti į intymiškesnę pažintį, kelti tarybinių žmonių ir amerikiečių vienu antrais pasitikėjimą, draugavimą turistinėmis grupėmis vienu pas antrus, pasikeičiant įvairiomis parodomis, filmais . . .

Didesniuose Amerikos miestuose tokios organizacijos veikia jau nuo seniai. Ypač jos aktyviai reikišiasi San Franciske, New Yorke, Chicagoje ir daug kur kitur. Pastaruoju metu isikūrė dar trys: Clevelande, Baltimorėje ir Detroite. Neseniai šių organizacijų atstovai lankėsi su turistine grupe Tarybų Sąjungoje, labiau susipažinti su tarybinių žmonių draugiškumu, jų troškimu pasaulyje taikos.

Detroitiečių organizacijai grupėje atstovavo plačiai žinomas Detroito visuomenininkas John Chervenys. Pirmas jo vizitas Tarybų Sąjungoje buvo prieš dešimt metų. Dabar jis matė ten žmones daug geriau gyvenančius, gražiau apsirėdžiusius, linksmesnius ir laimesnius.

Ar bent vienas Detroito pažangus lietuvis šiai organizacijai priklausė—nežinia. Tačiau nežiūrind to, pažangieji Detroito lietuviai į šią organizaciją turėtų atkreipti dėmesį.

LAUKIM PLIENO PABRANGĖJIMO

Didžiausia plieno U. S. Steel korporacija oficialiai jau pranešė, kad nuo sausio 1 dienos pabrangins savo produktus 2.6 procento. Ir daugiausia pabrangins sijąs, vielą, bėgius, ratus, vamzdžius, skardą . . .

Kaip žinia, plienas vienas pagrindinių pramonėje produktų. Jis reikalingas gaminti šaldytuvams, namų šilimos sistemoms, automašiniams, įvairiems namų apyvokos daiktams ir taip be galo labai daug kam.

Nėra abejonės, kad su plieno pabrangimu pabrangės viskas. Jau ir dabar, pavyzdžiui, automašinos daug kam nebeįperkamos, pabrangus plienui jos pasidarys dar brangesnės. Pabrangės sunkvežimiai, pabrangūsiais sunkvežimiais pabrangės maisto produktų pervežimas.

Stai kur ir pakastas šuniukas, kad viskas brangsta, infliacija nesiliauja. Korporacijos brangina savo produktus, kad vykstant recesijai nemažėtų jų pelnai.

PROFSĄJUNGOS UŽ SALT II SUTARTĮ

Nors profsąjungos politiniu samoningumu daug negali didžiutis, daug jų užglušintos biurokratu, vadų, bet dėl eilinių narių spaudimo per daug nevedžiojamos už nosių. Reikalauja nacionalizuoti naftos pramonę, kelia balsą prieš rasinę diskriminaciją ir stoja už kitus pažangiusėjimus. Ypač šauiniai pasireiškė SALT II sutarties atžvilgiu.

gyvybėmis. Naftos kompanijos plečia pragyvenimo brangėjimo vėžį, Chesser prezidentui laišką parašė.

Kapitalizmo apologetai nacionalizavimą vadina socializmu, o kai kurie komunizmu. Griežtai nusistatę prieš nacionalizavimą. Bet kaip matome darbo liaudis reikalauja, kelia klausimą nacionalizuoti. Ir tenka laukti, anksčiau ar vėliau išreikalaus, jeigu pelnų plėšikavimui nebu pastotas kelias.

Dėl eilinių narių nuotaikų už sutartį pasisakė netgi ir AFL-CIO vykdomasi komitetas. Už ratifikavimą pasisakė plieno darbininkai, mašinistai, auto pramonės darbininkai, viešbučių ir restoranų tarnautojai, naftos darbininkai, susiekimo darbininkai, drapanų ir tekstilės, maisto, grafikai ir daug kitų profsąjungų.

Grafikai pasisakydami už sutartį pažymėjo: Kai pasaulyje pilna skurdo, nedavalgymo, nedarbo ir nesaugumo, nesąmonė kasmet visame pasaulyje ginklavimuisi išleisti \$500 bilijonų.

Ištis, \$500 bilijonų ginklavimuisi! Jeigu būtų susitarta nusiginkluoti, žmonija kasmet praturtėtų \$500 bilijonų.

PALESTINIEČIUS REMIA PASAULIS

Lapkričio 29 diena buvo paskelbta Palestiniečių diena, pareiškimui jiems solidarumo kovoje už savo nacionalines teises. Ir kas davėsi? Kaip pranešė Demokratinis frontas už Palestinos išlaisvinimą, visas pažangusis pasaulis už palestiniečių reikala.

Palestiniečius sveikino TSRS prez. Leonid Brežnevas, Jungtinėse Tautose už palestiniečių reikala kalbėjo Senegalo ambasadorius Medoune Fall, Afrikos vienybės organizacijos visos 49 šalys pasisakė už palestiniečius, daug kur vyko mitingu, susirinkimų salėse.

Taipgi reikia pasakyti, Nikaragvoje po nuvertimo Somozos diktatorinio režimo, Nikaragva užmezgė santykius su Palestinai išlaisvinti organizacija (PLO). Meksika, Kubą, Brazilija ir Peru respublika pripažino palestiniečių PLO kaip vienatinę organizaciją, atstovaujančią palestiniečių reikalui. Palestinai išlaisvinti organizaciją remia Panama, Venezuela, Gvajana, Jamaika, Colombia, Kostarika, Ekvadoras, Bolivija. Organizacija pripažįsta jau 114 pasaulio šalių. Organizacijos geri santykiai su JAV negru pažangioms organizacijoms, kaip Southern Christian Leadership Conference.

Izraelis ir jo globotinis Vašingtonas su palestiniečių PLO nenori turėti jokių kalbų. Ar tai neizoliavimasis nuo pasaulio? J. Žaliukas

Trumpai

Konferencijoje pareikšti solidarumui Portorikui daugiau kaip 1,000 delegatų pasmerkė JAV už tai, kad Portoriką laiko savo kolonija. Ypač gausiai konferencijoje buvo atstovaujami Europos ir Lotynų Amerikos socialdemokratai ir komunistai.

Prez. Carterio administracija galvoja pasiulyti padidinti mokesčius gazolinui net iki 50 procentų ar įvesti informavimą, kad 1980 metais sumažėtų gazolino vartojimas po 500,000 statinių kasdien.

Tarybų Sąjunga, kaip žadėjo, pradėjo iš Rytų Vokietijos traukti savo kariuomenę ir tankus. Per vienerius metus numato ištraukti 20,000 kariuomenės ir 1,000 tankų (šarvuotųjų).

Rašo Juozas Baltušis

Brangus drauge S. J. Jokubka,

Seniai turėjau parašyti Jums, tiksliau tarius, atsakyti į Jūsų malonų ir draugišką laišką, padėkoti už kvietimą į svečius, o rašau tik dabar, su pasibaisėtinu pavėlavimu. Prašau nerūstauti, taip jau išėjo, truputį sveikata buvo šlubtėjęs, po šito užgriuvo nesibai-giantys reikalai, kurie ir sutrukdė.

Šiuo metu paraleliai dirbu prie dviejų dalykų. Per tuos desėtkus metų, kuriuos nuyvenau, susikau-pė nemažai medžiagos apie labai brangius man žmones, rašytojus ir ne rašytojus, įvairiausiomis progomis esu rašęs ir kalbėjęs apie juos. Tad surinkau visą medžiagą, bandau dabar išliedinti iš jų vieningus prisiminimus ir sudėti į atskirą tomelį, pavadinęs jį "Amžininkai". Pagrečiui kaupiu puslapius ir "Druskos" III-jam tomui, kuris jau turėjo būti parašytas praeitais metais, bet jam kelią perbėgo mano ts "Juza", nustūmė į šoną. Tenka imtis iš naujo, juo labiau, kad po šito bus dar du tomai—IV ir V. Kad tiktai suspėčiau parašyti, nes metai bėga vis greičiau, o jėgos senka sparčiau. Neįtikėtinai sparciai. Žodžiu, žiūrėsime, žiūrėsime. Be šitų, stipriai rūpi dar vienas darbelis: romanas apie šių dienų Lietuvos jaunimą. Juodraštyje jau turiu, tiktai, va, pripulti prie jo niekaip nesuspėju. Šiaip ar taip, o dirbsiu kiek dar parako likę.

Pas mus Lietuvoje daug gero literatūroje. Tik ką išėjo naujas Vytauto Petkevičiaus romanas

"Grupė draugų" šiuolaikine respublikos gyvenimo tema. Kiek anksčiau pasirodė jauno rašytojo Leonido Jacenevičiaus romanas "Arbata penktą valandą ryto"—irgi šiuolaikine tema parašytas: apie jaunus žmones, jų brendimą. "Pergalės" žurnalas nuo 11-to numerio pradėjo spausdinti įžymaus mūsų prozininko Vytauto Bubnio naują romaną "Pilnatis valandą". Skaitome. Atrodo, bus vertingas kūrinys. Naują romaną aktualia tema parašė Vytautas Sirijos Gira, ir tas pats, jau minėtas, Vytautas Petkevičius, ir dar daugiau kitų talentų. Dirba žmonės. Ir ne vien prozos baruose. Kai pažiūriu, visi žanrai beatkūte, vystosi, stiprėja. Tikrai daug gero mūsų literatūroje.

Lietuvoje dabar labai šilta, oro temperatūra nuo 8 iki 10 laipsnių šilumos. Tokio šilto gruodžio Lietuvoje nėra buvę nuo 1881 metų, taigi beveik šimtą metų. Truputį neįprasta, bet gerai, labai patogų nubaiginėti žemės darbus, kurie dar nebuvo baigti. Šiais metais su orais buvo pas mus nelabai kaip. Iš pavasario ir veik pusę vasaros—lietus purškė kaip pašėlęs, pūtė vėjai, orai šalti buvo, paskui staiga—vos ne afrikietiški karščiai, kokių Lietuvoje niekas neprisiminė, išdegino, išpleškino viską, derlius apnaikino, o paskui praplūpo lyti, neleido normaliai net šieno sudoroti bei derliaus. Sunkumai buvo nemaži visiems, bet jie buvo nugalėti. Jūs žinote, kokie darbštūs ir ištvermingi mūsų žmoneliai.

Tai tiek tuo tarpu, mielas drauge Jokubka.

Daug gero palinkėdamas, lieku kaip visuomet Jūsų—

Juozas Baltušis

Į kovą su militaristais

Kinijos premjero Hua Gofeno kelionė po Vakarų Europos šalis—Prancūziją, Vokietijos Federatyvinę Respubliką, Angliją, Italiją pasaulyje komentuojama pakankamai plačiai, nors ekonominiams jos rezultatams skiriama mažiau dėmesio. Kai kurie sluoksniai Vakaruose linkę pasigirti, kad Kinijai ruošiamasi teikti palengvintus kreditus kaip besivystančiai valstybei. Iš kur toks Vakarų dosnumas?

Kelionės metu Hua Gofenas iš kailio nėrėsi, norėdamas įsigyti pačių reakcingiausių sluoksnių paramos hegemonistinei Pekino politikai. Savaiame suprantama, kad tokiu atveju nenorėdamas pasirodyti nuolaidesniu už NATO generolus ir kitus Vakarų militaristus, Hua Gofenas užsipoilė Tarybų Sąjungą ir kitas socialistines šalis už vadinamą jų "ekspansiją", "Tarybų Sąjungos grėsmę" ir pan. Prancūzijoje, VFR ir Italijoje Pekino premjero antitarybinis nusiteikimas buvo atšaldytas, nes čia jis nepataikė į koją su tais Vakarų Europos politiniais sluoksniais, kurie pasisako už tarptautinio įtempimo mažinimą. Užtat su Londono konservatoriais ir jų premjere Margaret Tečer Hua Gofenas surado bendrą kalbą, panašiai kaip ir Bavarijoje su KDS/SKS kandidatu į VFR kanclerio postą F. J. Strausu. Reakcionieriai vienas kitą agitavo už tai, kad būtų didinamas tarptautinis įtempimas, spartinamas ginklavimasis, užsipoilama Tarybų Sąjungai ir kitos socialistinės Euro-

pos valstybės. Kaip rašė Anglijos kompartijos laikraštis "Morning star", Pekino lyderis skleidė "šaltojo karo" propagandą tokiais teiginiais, kaip ir kietos linijos NATO bloke šalininkai, o Japonijos laikraštis "Tokio simbul" nurodė, kad "Kinija užsibrėžusi suspausti Tarybų Sąjungą ir Europos socialistines šalis iš abiejų pusių".

Kelionės metu Hua Gofenas daug pasidarbavo, siekdamas NATO bloko paramos didinti Kinijos karo pramonės potencialą ir aprūpinti jos ginkluotąsias pajėgas nauja technika. VFR jis lankėsi "Meseršmit-Belkov-Blom" lėktuvų, malūnsparnių ir raketų, Anglijoje—"Harrier" tipo vertikaliai kylančių reaktyvinių naikintuvų-bombonešių gamyklose. Tai dar kartą rodo, kad Pekinas nori tolesnio tarptautinio įtempimo ir ginklavimosi varžybų. Kinijos premjeras Hua Gofenas ir keliavo po Vakarų Europą, ieškodamas atviros antisocialistinės, promperialistinės Pekino užsienio politikos užtarėjų ir rėmėjų.

Apolinaras Sinkevičius

Jonas Krikščiūnas-Jovaras

Sausio 12-ąją sukanka 100 metų, kai gimė (1880 m.) Jonas Krikščiūnas-Jovaras, lietuvių rašytojas, Lietuvos TSR Liaudies poetas.

Jonas Krikščiūnas-Jovaras

Jonas Krikščiūnas, lietuvių literatūroje žinomas Jovaro slapyvardžiu, kilęs iš Kalniškių kaimo (Šiaulių rajonas). Nors augo neturtingoje šeimoje, bet anksti pramoko skaityti ir rašyti. Mat jo tėvas buvo raštingas ir palaikė ryšius su knygnešiais. Paūgėjęs knygnešiu tapo ir būsimasis poetas.

Gabendamas ir platindamas lietuviškas knygas, J. Krikščiūnas susipažino su P. Višinskiu, o per jį su Zemaite bei kitais to meto pažangiais veikėjais. Paskui ir pats pradėjo rašyti.

Kilus 1905 m. revoliucijai, J. Krikščiūnas platino revoliucinio turinio lapelius, atsišaukimus. Tuo metu jis parašė ir geriausius savo eilėraščius: "Ko liūdi berželi?" (šis eilėraštis tapo liaudies daina; "Auštant", "Pavasario rytas" ir kitus. Juose atsispindi sunki caro priespauda ir tikėjimas šviesia ateitimi. 1906 m. P. Višinskio, Žemaitės ir kitų pastangomis buvo išleistas pirmasis jo eilėraščių rinkinėlis "Zibutė".

Buržuazinės santvarkos Lietuvoje metais Jovaras beveik nerašė. Plunksnos dar kartą ėmėsi po karo, dėkodamas Raudonajai Armijai išvaduoti. Buvo išleistas jo eilėraščių rinkinys "Eilės ir dainos", 1961 m. išėjo rinktinė "Neliūdėk berželi".

Mirė Jonas Krikščiūnas-Jovaras 1968 metais.

(Atkelta iš pirmo puslapio)

Jonušo Radvilos pusbroliu, kiek pakeisdamas pirminį projektą.

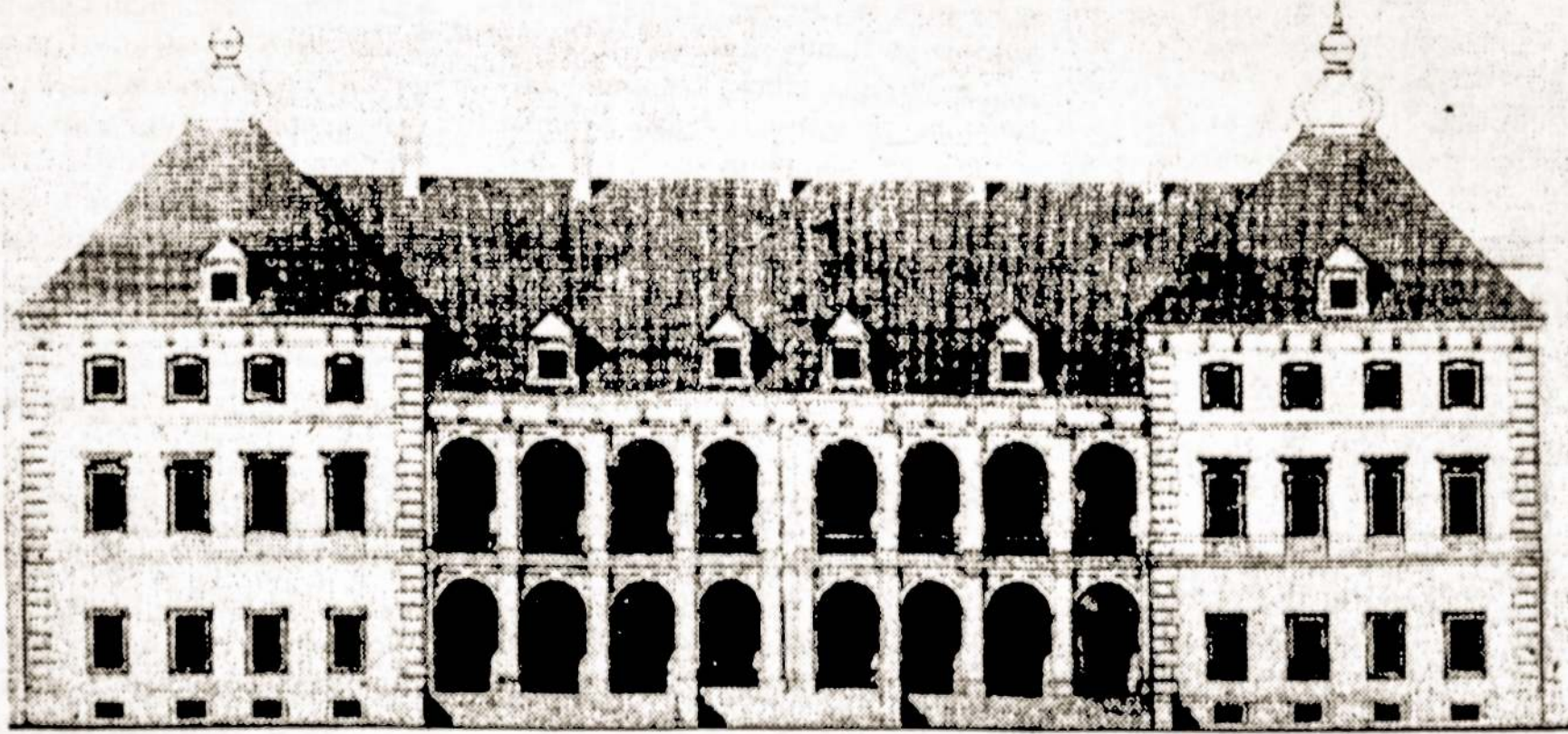
Iš Vilniaus ir Kėdainių sukviesti mūrininkai, kaunietis kokių meistras, daręs koklius židiniams, iš Papilio, Radviliškio, Salamiesčio, Rokiškio surinkti baudžiauninkai turėjo kuo greičiau įrengti rūmus. Bet, mirus Boguslavui Radvilai, jo palikuonys nesirūpino užbaigti statybos, prakiuro stogas, vienu tarpu rūmuose net buvo sukalti aruodai grūdams laikyti. 1701 m. Siaurės karo metu švedai vėl užėmė Biržus, o 1704 m. padėjo po pilies pamatus minas ir išsprogdino visą architektūrinį ansamblį. Pilis nebuvo atstatyta. Kaip tvirtovė, ji neteko strateginės reikšmės.

Beveik trejetą šimtmečių griuvėsius naikino laikas, ardė žmonės, naudodami plytas statyboms. Mūsų dienas pasiekė tik pačių rūmų liekanos—vakarinio fasado siena,

dalis šoninių fasadų, centrinio fasado, rūsių. Visa tai išliko tik todėl, kad senų laikų plytos ir sutvirtinantys konstrukcijas ankeriai buvo itin geros kokybės.

Pokario metais iškart susirūpinta konservuoti projektą; jį papildė ir konservavimo darbams vadovavo A. Umbrasas (1955-1956 m. ir 1961-1962 m.). Buvo sustiprintos avarinės sienos, jų viršus uždengtas čerpių stogeliais, iš dalies restauruoti langų apvadai, karnizai ir nubyrėjęs tinkas. Tuo pačiu metu pradėti ir archeologiniai tyrimai. Pilies teritoriją išsamiai tyrinėjo archeologai E. Skardžius, A. Urbša, K. Mekas. Griuvėsenose (o jų daugybė išgabenta iš pilies teritorijos, pradėjus konservuoti) rasta raudonų keraminių plytelių ir marmuro grindų plokščių, marmurinių laiptų pakopų, vitražų likučių, ankerių, profiluotų tinko gabaliukų, balustrų, įvairiaspalvių puošnių kokių, skulptūrų nuolaužu.

Kadangi Biržų pilis—vertingas architektūros paminklas, o žinių rūmų atstatymui pakako, 1970 m. Biržuose vykusiame kultūros paminklų apsaugos mokslinės metodinės tarybos posėdyje nutarta rūmus restauruoti. 1971 metais LTSR kultūros ministerija Paminklų konservavimo institutui davė uždavinį—ruošti Biržų pilies rūmų restauracijos projektą, pritaikant juos kraštotyros muziejui ir rajoninei bibliotekai. 1975-1976 m. Paminklų konservavimo instituto architektas Evaldas Purlys padarė rūmų restauracijos projektą, ir šiuo metu Biržuose jau prasidėjo pilies atstatymas. Praėjusiais metais čia įsteigtas Respublikinio kultūros paminklų restauravimo tresto skyrius (vedėjas G. Vėlyvis). Dabar pilyje dirba keliolika žmonių—valo rūsius, mūrina sienas, ruošia dėti perdangas. Beveik po trijų šimtų metų pilies pradėjo naują savo gyvenimo etapą. A. Ž.

Restauruoti rūmai, kuriuose įsikurs kraštotyros muziejus ir rajoninė biblioteka.

Vilnis, gruodžio 27

Kėdainių odų gamyklos odos

Jeigu įsigysime pirštines iš Kėdainių odų gamykloje išdirbtos odos, jos bus gležnos, minkštos, neišitampys. Šioje gamykloje taip pat gaminama pamušalinė oda modelinei avalynei. Žinia, kad natūralus veliūras, pamušalinė oda kur kas sveikiau negu sintetikos pakaitalai. Pagaliau, be gero pamušalo batas bus beformis, jis panašės į šlepetę.

Pats atsakingiausias odos apdirbimo momentas, kaip pasakoja Kėdainių odų gamyklos direktorė A. Rasteniene, yra pati darbo pradžia. Žaliava kalkinama, rauginama, ir nuo to, kaip darbininkas atliks šį darbą, priklausys, ar produkcija bus minkšta, elastinga, ar kieta, nemielia į rankas paimti.

Odinę pirštinę pagaminti ne taip jau paprasta. Visų pirma pirštinėms tinka anaipol ne visų gyvulių oda. Joms beveik visame pasaulyje naudojamos indiškų ožkelių odos. O ta ožkelės oda tokio didumo, kad užtenka tik vienai pirštinei pasiūti. Jeigu gyvuliukas subraižė savo kailį, ar kokia nors liga jį bent kiek pažeidė, iš tokios odos sumanus siuvėjas tepasiū pirštinę tik vaikštam delnukui.

Žaliavai netinka senesnių gyvulių oda ir tų, kurie blogai šerti, nes jų kailiukai būna sutraukti, greitai sensta. Štai kodėl Kėdainių odų gamyklos darbininkai tokie išrankūs čia atkeliavusiai žaliavai.

Kas dvidešimt vieną dieną kėdainiečiai užmerkia tūkstantį odelių. Jas gerai atmirkina, prigirdo gesintų kalkių, užraugia po to nudažo. Kol oda nepatenka į dažymo cechą, ji būna neišvaizdi—ir kvepia neskaniai, ir atrodo negražiai. Tik tuomet, kai ji pabūna dažytojų rankose, vaizdas pasikeičia. Gerai, kad ji nudažoma ne tik juoda, bet ir įvairaus atspalvio ruda, pilka ir dar kitokiomis spalvomis. Pirkėjas ga-

lės būsimą odinės galanterijos gaminių geriau priderinti prie savo drabužių, avalynės.

Nudažyta produkcija dar džiovinama, tempiama ant specialių rėmų, pjaustoma, šlivojama... Gamyklos operacijų daug. Kaip matome, kol išdirbama oda pirštinei ar bato pamušalui, ją dar daug kartų reikia pačiupinėti darbininko rankomis.

Kėdainių odų gamykloje dirba patyrę specialistai, meistrai. Vidutinis jų darbo stažas gamykloje 10-15 metų. O ir pati gamykla labai sena... Ji kone bendraamžė su pačiais kėdainiais. Šiomet kas mėnesį Kėdainių odininkai pagamina tris milijonus 300 tūkstančių kvadratinį decimetrų gatavos odos. Gerai išdirbti tiek kailiukų buvo galima tik tuomet, kai 1972 metais gamykla gavo patogius merkimo-kalkinimo bei rauginimo cechus su nauja technika. Dabar ir darbininkams ir vadovams malonu žinoti, kad jų produkcija vertinama, kad jau kuris laikas į gamyklą nebeplaukia reklamacijos.

Odos išdirbėjai profesinėmis paslaptimis dažnai dalinasi su savo vaikais. Štai ir Ona Jucevičienė gamykloje išdirbo 26-erius metus. Moka ji puikiai ištempti odeles. Nuo šios operacijos, kaip žinia, priklauso ir kokybė, ir žaliavos ekonomija. Jos vyras taip pat dirba gamykloje odų šlifotoju. Jų dukra neseniai baigė vidurinę mokyklą ir dabar kas rytą visi trys drauge išeina į gamyklą. Mama ir tėvas išmokė dukrą to darbo, kurį patys gerai išmano, o gamykla džiaugiasi kiekvienu jaunu ir energingu darbininku. Įsiliejusi į gamybą jaunimą mieliai šefuoja Eksperimentinio baro vyresnysis koloristas J. Rudzevičius, darbininkės J. Musenkova, V. Katkevičienė, A. Kiurienė.

Zone Šiulienė

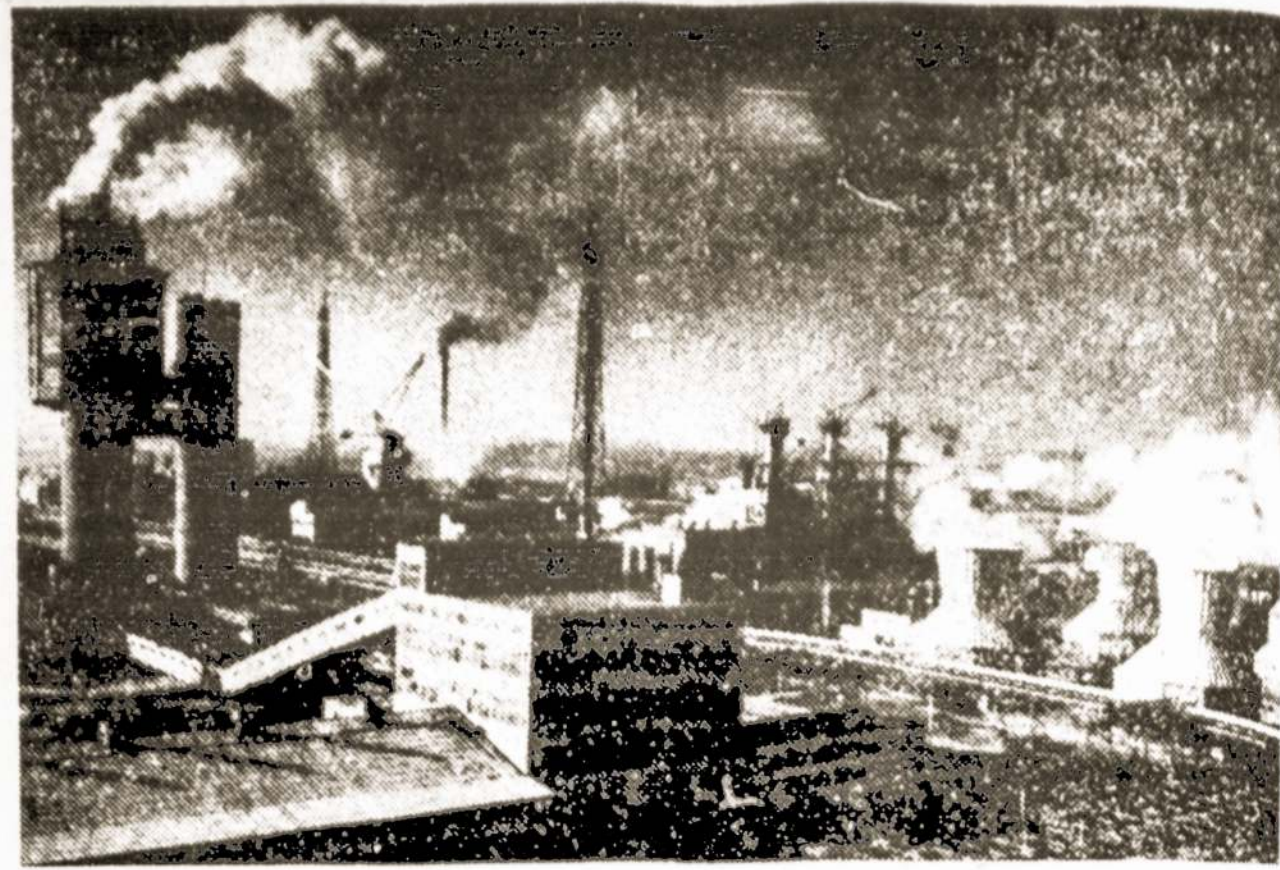
Nuotraukoje—džiovintoja S. Stanilienė, cecho viršininkė Z. Čenienė ir džiovintoja V. Rušienė.

PREKYBOS CENTRAS

Senoji Žemaičių Naumiesčio gyvenvietė pasipuošė dar vienu statiniu. Prie skaidrios Sūsties vingio Lietkoopsąjungos kilnojamosios kolonos statybininkai išmūrino prekybos centrą.

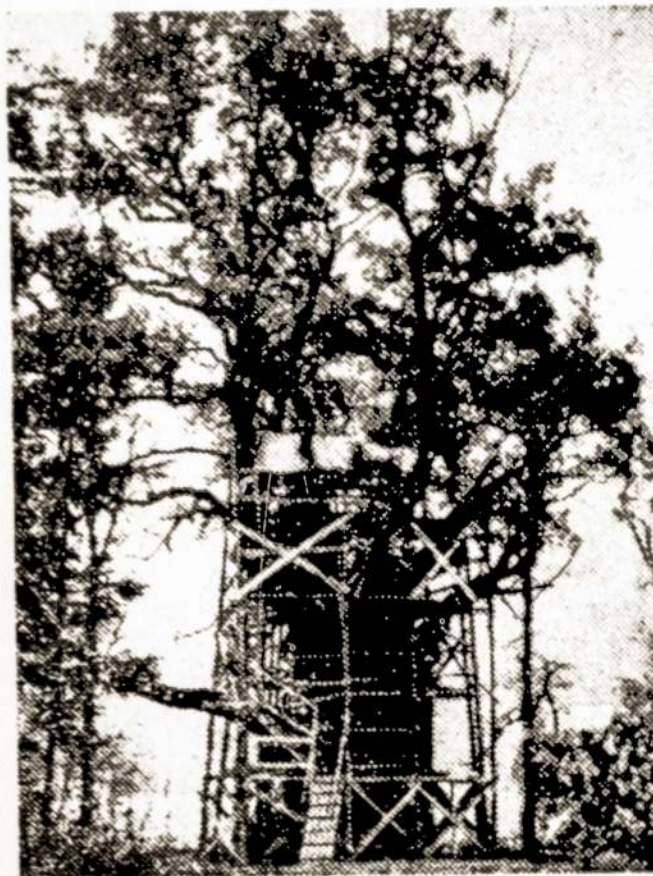
Naujo pastato antrame aukšte įrengta 90 vietų valgykla-kavinė, pirmame—konditerijos cechas, 210 kvadratinį metrų ploto prekybos salė su pramoninių prekių skyriumi.

Prekybos centro statybai išleista per 550 tūkstančių rublių.

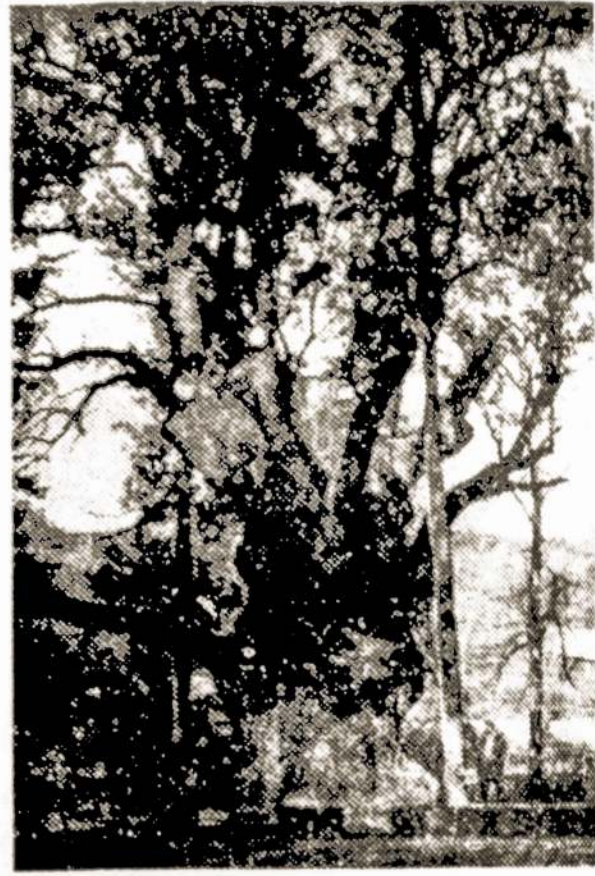
Tarybų Lietuva didžiuojasi savo išvystyta pramone. Jonavos azoto trąšų gamykla—moderni chemijos įmonė.

Restauravo

Nuotraukose: taip atrodė restauruojamas Stelmužės ažuolas ir toks jis nuėmus pastolius.

Stelmužės ažuolą

Autoriaus nuotraukos

Visą vasarą paminklinis Stelmužės ažuolas buvo apjuostas pastolių. Tarytum remontuojamas senamiesčio statinys. Triūsė Respublikinio kultūros paminklų restauravimo tresto darbų vykdytojo Jono Butkaus vyrai. Ažuolas buvo "gydomas" pagal Paminklų konservavimo instituto specialistų Z. Mačionienės, G. Kriščiūnienės, J. Droblienės, J. Kirnos ir A. Klimkos paruoštą projektą.

Restauruoti ažuolą—sudėtinga. Pro įvairius plyšius ir angas į drėvėtą jo vidų sunkėsis vanduo pūdė mediena. Decimetras po decimetro teko gramdyti puvėsius, juos šalinti. Po to mediena buvo apdorojama specialiais chemikalais, kad toliau nepūtų. Chemikui Juozui Kirnai teko atsidėjus padirbėti, kol pilnai sutvarkė ažuolo vidų.

Iš tolo šviečia varis, kuriuo užkalti plyšiai, drėvės. Dabar lietūs ažuolui nebaisūs. Ilgainiui ir varis patamsės, igis ažuolo kamieno spalva. Du metaliniai lynai stipriai apjuosė medžio liemenį. Vėjai nebeįstengs jo plėšyti. Tris stambiausias šakas saugo specialios atramos.

Pasirūpinta ir gamtos paminklo aplinka. Atsisakyta tradicinės tvoros. Ją pakeitė ažuolinių kaladžių

ratas. Dabar galima ir patogiai pasėdėti, pailsėti, pasigrožėti paminklu. Pavasarį aplink ažuolą sužels veja. Įrengtos naujos rodyklės, ženklai.

Stelmužės parkas bus tvarkomas toliau. Asfaltuota automobilių stovėjimo aikštelė jau įrengta, bet lieka sutvarkyti parko rektus, želdinių grupes. Ilgainiui bus restauruojamas architektūrinis ansamblis—bažnytelė su koplyčia. Ten įrengta liaudies meistrų—medžio drožėjų ekspozicija.

Stelmužės ažuolo restauravimas reikšmingas ne tik šiam nuostabiui gamtos paminklui. Projektuotojai ir restauruotojai paruošė savitą senų medžių "atjauninimo" metodiką, sukaupė patyrimo, ir panašius darbus galės tęsti toliau. O jų netrūksta. Skubaus remonto laukia paminklinis Strazdų ažuolas Lietuvos TSR nacionaliniame parke, daug kitų medžių. Galima net galvoti apie specializuotą medžių restauruotojų grupę Paminklų konservavimo institute bei Kultūros paminklų restauravimo treste. O su šiuo darbu—Stelmužės ažuolo restauravimu—ateinančiais metais žadama supažindinti ir TSRS liaudies ūkio pasiekimų parodos lankytojai.

Kęstutis Balevičius

PASKELBĖ KONKURSA

Pasitinkant Tarybų Lietuvos 40-ųjų metų Lietuvos televizijos vyriausioji informacijos redakcija paskelbė spalvotos meninės fotografijos ir skaidrių konkursą "Tėviškė mana". Jo tikslas—atskleisti respublikos liaudies ūkio, mokslo, kultūros laimėjimus Tarybų valdžios metais,

papasakoti apie darbo pirmumus, tėviškės grožį, gamtą, pasikeitusį miestą ir kaimo veidą, žmonių gyvenimą.

Geriausios nuotraukos bus premijuotos ir parodytos per televiziją. Konkursas tęsis iki 1980 metų pabaigos.

Vilnis, gruodžio 27

CIA ĮSIKŪRUSI ĮSMINTIS

Siuose namuose sukauptas ištisas įvairių šalių, tautų, kartų žinių ir neįkainojamų literatūros kūrinių lobynas. Kaip jau supratote, kalbama apie biblioteką. O tiksliau—apie vieną geriausių respublikoje Šiaulių viešąją biblioteką.

Cia vyksta įvairūs ir įdomūs darbai. Gera tradicija tapo literatūros disputai ir skaitytojų konferencijos, aktyviai naudojamos ir kitos darbo formos. Nenuostabu, kad biblioteka tokia populiari, kaip tik čia prasideda daugelio šiauliečių kelias į žinių šalį, į literatūrą. **A. Borisovas**

NAUJAS LIETUVIŠKAS FILMAS

Kadras iš filmo "Nesėtų rugių žydėjimas"
Deimantės vaidmenyje aktorė I. Kilšauskaitė.

Tarybų Lietuvos ir broliškų respublikų kino teatruose demonstruojamas naujas vaidybinis kino filmas "Nesėtų rugių žydėjimas". Lietuvos kino studijoje jį pastatė režisierius M. Giedrys.

Filmo literatūrinį pamatą sudaro plačiai žinomo lietuvių rašytojo, Respublikinės premijos laureato V. Bubnio to paties pavadinimo romanas. Vieną iš pagrindinių ralių—Petrušonio—atlieka TSRS liaudies artistas D. Banionis. Filme vaidina ir kiti populiariūs aktoriai—E. Pleškytė, V. Tomkus, A. Gabrėnas, E. Zebertavičiūtė, R. Staliliūnaitė, taip pat jau spėjusi žiurovų simpatiją išsikovoti jaunosios kartos atstovė I. Kilšauskaitė.

Filmo statytojas M. Giedrys yra vienas brandžiausių Lietuvos kino studijos režisierių. Daugelis dar labai gerai prisimena jo istorinį filmą apie prūsų sukilimo vadą Herkų Mantą, atnešusį autorių kolektyvui Respublikinę premiją.

Šį rudenį Tarybų šalyje bei užsienyje iškilmingai buvo pažymėtas tarybinio kinematografo 60-mečiš. Įvairiuose žemynuose vyko TSRS kino dienos, tarybinių filmų festivaliai. Vienoje šių švenčių—Kuboje—tarybiniam kinui atstovavo Lietuvos kino studijos režisierius

Vilnis, gruodžio 27

rius M. Giedrys. Laisvės saloje buvo rodomas jo filmas "Dulkės saulėje", atskleidžiantis jaudinančius pilietinio karo puslapius, vyko režisieriaus susitikimai su žiurovais.

Tačiau svarbiausias menininko uždavinys, kaip ne kartą yra pabrėžęs M. Giedrys,—gilintis į aktualias nūdienos problemas. Kaip tik todėl naujasis V. Bubnio romanas atkreipė jo dėmesį. Tai jau nebe pirmasis režisieriaus susitikimas su šiuo rašytoju. M. Giedrio filmas "Perskeltas dangus" taip pat sukurtas pagal V. Bubnio knygą.

Rašydamas scenarijų filmui "Nesėtų rugių žydėjimas", M. Giedrys atrinko iš romano tą medžiagą, tas siužetines linijas, kurios, jo nuomone, yra pačios aktualiausios, padedančios iškelti ekrane visuomenę jaudinančias moralines problemas. Už šių problemų sprendimą filmas apdovanotas specialiu prizų šių metų sąjunginiame kino festovalyje. **V. Petrauskaitė**

ŽURNALISTŲ DERLIUS

Daugiau kaip 800 žurnalistų laisvės ir žurnalų redakcijoms, Televizijos ir radijo komitetui, leidykloms, kitoms įstaigoms paruošė Vilniaus V. Kapsuko universiteto žurnalistikos katedra. Išleista 22 stacionaro ir 20 neakivaizdinio skyriaus laida.

Skulptoriai puošia miestą

E. Kasperavičienės "Trys draugai"

Atsinaujina, auga, gražėja Šiauliai. Tvarkant miesto meninį vaizdą, didelis darbas tenka skulptoriams. Vienas reikšmingiausių darbų—Aloyzo Toleikio sukurtas paminklas Vladimirui Leninui (bendraautoris D. Lukoševičius, architektas A. Staponkus). Įdomiai, savitai sumanytas paminklas—tarytum fakelas medžių fone, kurio liepsnoje išryškėja valingas Lenino veidas. Lakoniškumas, plastikos apibendrinimas, formų monumentalumas, savita kompozicija, natūralios medžiagos savybės puikiai perteikia kūrinio vidinę tiesą.

Skulptorius A. Toleikis dabar kuria dekoratyvinę skulptūrą "Motina su vaiku" naujam Šiaulių parkui. Laisvu nuo darbo pedagoginiame institute laiku šis dailininkas miestui kuria jau šešiolika metų. A. Toleikiui būdinga monumentalumo ir lyrikos sintezė. Vientisas siluetas, apibendrintos paprastos formos, išraiškingos grakščios linijos energingas judesys ir tarytum staigus stabtelėjimas verčia susimąstyti apie gyvenimo prasmę, žmogų.

Nuoširdumas, alegorinis-asociatyvinis mąstymas skulptorių Aloyzą Toleikį suartina su lietuvių liaudies menine kūryba: poezijos mūza, tartum išauganti iš pačios žemės (antkapinis paminklas Lietuvos liaudies poetui Jovaru), arba tarytum išnyrantį iš vandens moteris ("Dubysa"). Pastaroji tėra dar tik eskize. Skulptūra bus pastatyta prie Dubysos užtvankos.

Jau 14 metų Šiauliuose aktyviai dirba skulptoriai Birutė ir Kazys Kasperavičiai. Jų pirmieji darbai buvo daugiau kameriniai, skirti parodoms. Vėliau dailininkai ėmėsi kurti dekoratyvines skulptūras savo miestui. 1974 m. B. Kasperavičienė iš granito sukūrė skulptūrą "Susimąstymas", puošiančią televizorių gamyklos kiemelį. Banguojantis siluetas, dinamiškų ir statikų elementų priešpastatymas, ritmas perteikia sudėtingą vidinę būseną, minties įtampą. Dailininkės romantinė pasaulėjauta geriausiai atitinka vaikystės, jaunystės temas.

Skulptūras dailininkė betarpiškai įjungia į aplinką, ji nenaudoja pjedestalo. Tai sukelia netikėtą efektą: lyg iš pasakos atkeliavę, ant kalnelio užsilipę į praeivius žvelgia trys nykštukai ("Nykštukai"), stūksantys Vilniaus gatvėje. Taip dailininkė stengiasi aplinkai suteikti jaukumo, nuoširdumo. Dauguma jos skulptūrinių kompozicijų—siužetinės. Mielos skulptūros "Berniukas ant gaidžio", "Trys draugai" jau apsigyveno vaikų darželių kiemuose. Jose literatūrinius elementus skulptore plastiškai sujungia į vieną monolitą.

Kazys Kasperavičius daugiau dirba prie molbertinės bei antkapinės skulptūros. Jo sukurti portretai, figūros liudija, jog dailininkas jaučia ir moka pasirinkti medžiagas bei išnaudoti jų natūralias savybes. Dailininko fantazijos prakalbintas akmpo, tik paliestas kaltu, prabyla labai raiškiai ir savitai. Tokia yra, pavyzdžiui, skulptūra "Moteris".

Šiuo metu skulptorius kuria dekoratyvinę kompoziciją "Paukščiai", kuri bus pastatyta prie fontano prieš naująjį Šiaulių viešbutį.

Šiauliečiai skulptoriai nemažai nuveikė, o ir darbų, sumanymų, kad jų miestas būtų dar gražesnis ir jaukesnis, netrūksta.

Stasys Latonas

MAŽEIKIEČIŲ INDELIAI

Mažeikių rajone 24 tūkstančiai gyventojų savo indėlius laiko taupomosiose kasose, kitaip sakant, valstybei jie paskolino 37 milijonu rublių savo santaupų. Už tai indėlininkams atsilyginama—vien pernai jiems išmokėta daugiau kaip 700 tūkstančių palūkanų.

VAIKIŠKŲ SUKNELIŲ FABRIKAS

Bemaž trečdali milijono vaikiškų medvilninių suknelių kasmet išleis Alytaus "Dainavos" siuvimo fabrikas. Čia baigtas statyti mažiesiems skirtos produkcijos čechas. Jį įmonės kolektyvui statybininkai perdevė beveik ketvirčiu metų anksčiau negu buvo numatyta.

Kad mes taip būtumėm turėję!

Žmogus, ypač jaunas, gyvena ne tik darbui ir poilsui. Tobulėjantis gamybos procesas reikalauja nuolat tobulinti ir profesinį meistriškumą, kelti bendrojo išsilavinimo lygį, sistemingai mokytis.

O mokymasis—tai taip pat sunkus ir atsakingas darbas, reikalaujantis daug protinių ir fizinių jėgų, didelio susikaupimo.

Mokymuisi reikalinga atitinkama aplinka ir sąlygos. Lietuvoje daugelyje darbininkų bendrabučių jos ir sudarytos.

Stai Kauno ryšių mazgo bendrabutyje pagrindinių profesijų darbininkams organizuotos dvi komunistinio darbo mokyklos pagal programą "Gamybos efektyvumo ir darbo kokybės kėlimo pažangioji patirtis".

Užsiėmimas rengti paruoštos geros patalpos, aprūpintos reikiamais įrengimais, techninėmis vaizdavimo priemonėmis.

Turiningai bendrabutyje organizuojamas ir teisinis švietimas. Rengiami teisinių žinių propagandos mėnesiai. Pranešėjais kviečiami miesto Liaudies deputatų tarybų vykdomojo komiteto, administracinių organų darbuotojai. Sistemingai organizuojami teminiai vakarai, kino filmų peržiūros, pokalbiai per bendrabučio radiją, teisinės literatūros apžvalgos ir parodėlės.

Panevėžio gamybinio susivienijimo "Linai" bendrabutyje Nr. 1 taip pat sudarytos geros sąlygos mokytis: įrengtos atskiros patalpos. Bet

ypač sveikintina ir verta dėmesio susivienijimo pirminės partinės organizacijos iniciatyva bendrabutyje organizuota pradinės grandies partinio švietimo mokykla "Aktualūs TSKP politiko klausimai", kurioje mokosi 30 bendrabučio gyventojų. Mokyklai vadovauja ir užsiėmimus rengia bendrabučio gyventojos, propagandistės V. Kleivytė ir V. Aleksiejūtė.

Klaipėdos laivų remonto įmonės Nr. 7 darbininkų bendrabutyje besimokantiems (o tokių 55) įrengtas atskiras kambarys. Jame yra vadovėlių, vaizdinių priemonių.

Visos reikalingos sąlygos suteiktos besimokantiems Kaišiadorių paukščių fabriko bendrabučio gyventojams, iš kurių 46 lanko liaudies universiteto ateistinio fakulteto užsiėmimus, 16 mokosi vakarinėje bendrojo lavinimo mokykloje, 5—aukštųjų mokyklų ir technikumų neakivaizdiniuose skyriuose.

Speciali mokymo klasė įrengta ir Lentvario kilimų fabriko bendrabutyje Nr. 2. Ji taip pat aprūpinta reikalingomis mokymosi priemonėmis. Bet šio bendrabučio taryba žengė dar vieną žingsnį. Taryba kontroliuoja mokymosi eigą ir viešai apie tai informuoja. Bendrabučio pirmame aukšte įrengtas stendas. Jame surašytos visų besimokančių pavardės ir vardai, kur mokosi, kaip reguliariai lanko užsiėmimus, kokiais pažymiais įvertinamos jų žinios.

Gyventojams tuo primenama, kad mokslas mokslui, kaip darbas darbui nelygus, kad mokymasis, kaip ir darbas, taip turi būti kokybiškas.

-L. I.

Nuotraukoje: Kauno ryšių mazgo bendrabučio gyventojos politinio švietimo kambaryje.

Trumpai

Amenesty International organizacija praneša, kad per 18 pastaruosius mėnesius Gvatemaloje valdžios remiami "mirties skvadai" iš pasalų nužudė daugiau kaip 2,000 valdžios opozicionierių.

Vakarų Vokietijos kancleris Helmut Schmidt sako, jog kitais metais susitiks su Rytų Vokietijos kompartijos pirmininku Erich Honecker pasitarti dėl glaudesnio abiejų Vokietijų santykiavimo.

Belgrado kino teatruose pradėtas demonstruoti Amerikos filmas "Elnių medžiotojas", sukėlęs pasaulio, taip pat ir Jungtinių Amerikos Valstijų, pažangiosios visuomenės pasipiktinimą. Šio paskvilio autoriai teisina amerikiečius, įvykdžiusius pasibaisėtinas piktadarystes Vietnamo žemėje.

6

"Goriloms" tenka trauktis

Pastaruoju metu pasaulio visuomenės dėmesį patraukė įvykiai Bolivijoje—šalyje su penkiais milijonais gyventojų, esančioje rytiniuose Kordiljeruose, centrinėje Pietų Amerikos dalyje. Lapkričio 1 dieną ten įvyko valstybinis perversmas: pulkininko A. Natušo vadovaujami kariškiai nuvertė civilinį prezidentą V. Gevarą Aršę ir paėmė valdžią į savo rankas.

Šamoksiai ir pučiai, kuriuos Lotynų Amerikoje organizuoja reaktinai nusiteikę kariškiai ("gorilos", kaip jie ten vadinami),—gana įprastas dalykas. Pavyzdžiui, Bolivijoje per 150 respublikos gyvavimo metų įvyko maždaug 200 perversmų.

Viena kitą keitusios karinės chuntos nesugebėjo išspręsti Lotynų Amerikos šalims būdingų opijų problemų. Nors Bolivija dar 1825 metais iškovojo politinę nepriklausomybę, tačiau jos gamtos turtus (slavą, varį, šviną, cinką) užgrobė ir negailestingai eksploatavo užsienio, daugiausia—Amerikos ir Anglijos, monopolijos, su kuriomis buvo glaudžiai susijusios Bolivijos visuomenės viršūnės. Todėl šalis, kaip pripažino Amerikos laikraštis "Christian Science Monitor", "virto neturtingiausia Pietų Amerikos valstybe". Badas, skurdas, nedarbas, ligos—nuolatinė Bolivijos gyventojų rykštė. Vidutinė jų gyvenimo trukmė neviršija 46 metų, o kalneškių—tik 35-eri metai.

Su Gevaros Aršės civilinės vyriausybės atėjimu į valdžią šių metų rugpjūčio mėnesį liaudis siejo viltį, kad pagerės jų padėtis bus įvykdytos socialinės reformos ir pribotas monopolijų išgalėjimas. Todėl platieji Bolivijos visuomenės sluoksniai ryžtingai stojo prieš Natušo vadovaujamą karinę chuntą,

įvykdžiusią perversmą. Salyje prasidėjo visuotinis streikas, kurį darbo žmonės paskelbė Bolivijos darbininkų centro raginimu, taip pat masinės demonstracijos prieš perversmą ir kruvinas kariškių represijas. Praktiškai visų visuomenės sluoksnių, jų tarpe—dvasininkijos ir net dalies kariškių, atstovai pareikalavo atkurti demokratiją ir konstitucinę valdymo formą.

"Goriloms" teko trauktis. Pulkininkas Natušas pareiškė, kad pašalinama iš politinės arenos "aukščiausių nacijos interesų vardan".

Tiesa, dėl kompromiso, kurį pasiekė parlamentas ir ginkluotųjų pajėgų atstovai, Natušo nuverstas konstitucinis prezidentas Gevara Aršė taip pat neteko savo įgaliojimų. Tačiau teisė išrinkti naują valstybės vadovą ir sudaryti vyriausybę buvo perduota nacionaliniam kongresui. Bolivijos laikinąja prezidente (iki visuotinių rinkimų, kuriuos numatoma surengti 1980 metais) kongresas išrinko savo atstovę Lidiją Geiler Techadą. Sudaryta ir nauja vyriausybė. Nors kairiosios partijos į ją neįėjo, tačiau jos pareiškė, kad rems vyriausybės priemones gyvybinėms šalies problemoms spręsti.

Audringi įvykiai Bolivijoje rodo, kad su Jungtinėmis Amerikos Valstijomis ir transnacionalinėmis monopolijomis susiję reaktiniai Lotynų Amerikos šalių sluoksniai jau negali nekontroliuojami seimininkauti ir savo nuožiūra nuversti jiems neįtinkančias vyriausybes. Šių šalių tautos, kurias įkvėpė Kubos, Paramos, Nikaragos pavyzdžiai, pačios nori spręsti savo likimą. Įvykių raida ne tik Lotynų Amerikoje, bet ir visame pasaulyje rado, kad reaktinių karinių diktatūrų, tokių, kurios dar egzistuoja Čilėje, Paragvajuje, Hondure, Gvatemaloje, dienos suskaičiuotos. Tai—svarbus dabarties požymis.

V. Sereika

KAS PAŽEIDINĖJO ŽMOGAUS TEISES

Georgia valstijos Middle Village miesto meras ir policijos viršininkas teisme prisipažino, kad neteisėtai šnipinėjo darbininkus ir tarnautojus, kurie buvo įtariamieji prijuočiančiais profsąjungoms. Valdžiai nepageidaujami asmenys būdavo įtraukiami į "juoduosius sąrašus", kurie paskui būdavo perduodami stambioms korporacijoms. Jos savo ruožtu įtariamuosius atleisdavo iš darbo, o šie nerasdavo kur įsidarbinti. Policijos viršininkas prisipažino, kad merui perdavė 24 "juoduosius sąrašus", kurių kiekviename buvo beveik po 70 valdžiai nepageidaujamų ir nepatikimų darbuotojų. Teismas nustatė, kad panašūs dalykai tęsiasi keletą metų.

Net JAV teisingumo ministerijai teko pateikti ieškinį Philadelphiajos policijai ir merui. Jie kaltinami tuo,

Japonija pripažino Palestinei išlaisvinti organizaciją (PLO). Pasak Japonijos premjero Masayoshi Ohira, PLO yra vienatinė organizacija Vidurio Rytuose atstovaujanti palestiniečius.

Kaip sako fermerių Nacionalinės sąjungos prezidentas Tony Dechant, nuo 1970 metų iki dabar dėl infliacijos ir paskolų brangėjimo daugiau kaip 300,000 fermerių nusizvėno ir nersikėlė į miestus.

kad sistemingai ir masiškai pažeidinėjo amerikiečių pilietines teises.

JAV tenka tiesioginė kaltė ne tik dėl žmogaus teisių pažeidinėjimų savo namuose. Baltieji rūmai aktyviai rėmė buvusį Nikaragos diktatorių Somozą, kuris organizavo masines liaudies žudynes, tylėjo, kai buvęs Irano šachas drauge su savo žvalgyba šnipinėjo ir žudė valdžiai nepageidaujamus asmenis. Tuo tarpu JAV prezidentas Carteris kalbėjo: "Amerikiečiai nori, kad jų vyriausybė imtųsi priemonių, kurios palengvintų žmonijos kančias ir kad ji turėtų daugiau laisvių... Aš kalbu apie žmogaus teises Amerikos užsienio politikoje.

Mes reikiame savo nuomone, kada kitose šalyse nebus pažeidinėjamos žmogaus teisės".

Tiek prez. Carteris, tiek kai kurie kiti Baltųjų rūmų ir Kapitoliiaus veikėjai, senatoriai, kongresmenai nešykštėjo pastangų skleisti melą apie žmogaus teisių pažeidinėjimą Tarybų Sąjungoje, kitose socialistinėse valstybėse. Pažangioji pasaulio visuomenė vis primindavo Vašingtonui, kad pačioje Amerikoje pažeidinėjamos žmogaus teisės. Valstybės departamentas tokiems atvejais atsakydavo: "Tai vietos valdžios organų kompetencija", atseit valstijų reikalas.

A. S.

Vilnis, gruodžio 27

Kas brangiau už auksą

Kai kurių Anglijos ir JAV laikraščių skelbimų tonas skamba tarsi tėvų rašyti atviri laiški nežinia kur pradingusiems vaikams. Tekste keliasdešimt pasiūlymų užimti vadovaujančius, mokslinius ir techninius postus. Minimios ilgos atotogos, lengvatos persikeliant. Tik viena bėda—laikraštis išeina Londone ar New Yorke, o skelbimai kviečia dirbti Kenijoje, Balgladeše, Nigerijoje.

Nigerijos atvejis ypač akivaizdus. Didžiausia gyventojų atžvilgiu juodosios Afrikos šalis turtinga iškasenomis ir nafta, bet niekaip negali atsistoti ant kojų. Kaip ir kitos besivystančios šalys, Nigerija apmokė tūkstančius savo geriausių jaunuolių aukštosiose mokyklose ir iš karto prarado juos. Dauguma, tik ką gavę diplomus, pamojavo gimtinei ranka ir įsikūrė Vakarų Europoje arba JAV. O visos besivystančios šalys vien per pastarąjį dešimtmetį prarado 50,000 specialistų ir šešis bilijonus dolerių, išleisčių jų mokymui. „Mes negalime daugiau statyti aukštųjų mokyklų ir ruošti jose jaunimą eksportui“,—pareiškė neseniai vienas Indijos mokslininkas.

Varganos šalys bando įvairiausiais būdais sustabdyti geriausiųjų savo „galvų“ vagystę. Valstybės veiksams ir ekonomistams aišku kaip dieną, kad didžiausias tautos turtas tai ne žemės derlingumas, ne auksas gelmėse ir ne nafta, o gyventojų išprusimas ir aukšta kvalifikacija. Tik tai gali padaryti tautą iš tikrųjų pasiturinčią—esant, o net ir nesant požeminių išteklių. Filipinų respublika pradė „Balikbajan“—„Grižkite namo“. Jos metu siūlomi pinigai filipiniečių kilmės mokslininkams, pasklidusiems po visą pasaulį, vien už tai, kad jie aplankytų tėviškę, tikintis, kad bent dalis ten ir įsikurs. Kol kas ta kampanija nedavė jokių rezultatų. Jungtinių Tautų Organizacija finansuoja panašią programą Turkijoje. Per pusantrų metų tegrižo 160 žmonių, Jordanija skelbia kitą programą, pavadintą „Pedėk tėvynei nors kartą per metus“, ir prašo tik vieno—kartą per metus padirbėti gimtinėje. Nesunku suprasti Jordanijos susirūpinimą, 80 procentų jos kvalifikuotų darbininkų, mokytojų, medikų, mokslininkų dirba svetur, tuo metu kai namuose trūksta specialistų.

Anglijos, Kanados, Jungtinių Valstijų ligoninėse kartais net pusę gydytojų ir medicinos seserų—tai atvykeliai iš Irano, Pakistano, Lotynų Amerikos ir net Indonezijos. Toks pat vaizdas universitetų katedrose ir mokslinių institutų laboratorijose. Tuo tarpu paliktoje tėvyneje neretai vienas gydytojas rūpinasi 20,000 gyventojų, ir yra ištisos apskritys, neturinčios nė vieno mediko—gydytojo, felčerio ar seselės.

Industrializuotos Vakarų šalys „smegenų importo“ dėka susikūrė ištisas naujas mokslo šakas, o kitos išbulino jau buvusias. Užtenka pažiūrėti į pavardes gavusių Nobelio premija ir kitus svarbius apdovanojimus.

Pastaraisiais metais atsirado dar kita „smegenų grobimo“ versija. Kai kurios mažai išsivysčiusios, bet staiga praturtėjusios šalys, pirmiausia turtingos nafta Artimųjų Rytų valstybės, siekia kelti savo krašto pramonę ir mokslą, vilioda

Kuo norėtute būti

Daugelyje Vakarų šalių galima nusipirkti beveik kiekvieną titulą arba vardą. Parduodama viskas—pradedant diplomu, patvirtinančiu, kad jo savininkas priklauso „mėlynojo kraujo“ luomui, baigiant universiteto diplomu. Už prieinamą kainą nesunku tapti baronu, grafu, markizu arba blogiausiu atveju kokios nors egzotiškos šalies garbės konsulu. O galima pasirinkti mokslo sritį ir ateityje vadintis profesorium, daktaru arba magistru.

Jeigu yra pareikalavimas, yra ir pasiūla, todėl jau susikūrė ištisa industrija, gaminanti diplomus, titulus ir vardus. Ir čia priežastis—ne tik tam tikrų socialinių grupių snobizmas arba mėginimas tokiu būdu atsikratyti menkavertiškumo komplekso. Titulas arba laipsnis, net nusipirktas, dažnai teikia jo savininkui naudą, o išlaidos per tam tikrą laiką išsiperka.

Ypač sparčiai prekiaujama moksliniais laipsniais. Daugelyje šalių valstybės valdžia nesikiša į aukštųjų mokyklų vidaus reikalus. Šituo pasinaudoja išradingi verslininkai, įsteigdami universitetus-vauduoklius, kurie gyvuoja tikrai popieruje. Tokios įstaigos užregistruojamos, įtraukiamos į žinybus, valstybės biudžetui moka reikalaujamus mokesčius. Todėl toks „universitetas“ gali be jokių problemų kepti daktarus, magistrus, profesorius ir kitokių mokslinių vardų ir laipsnių savininkus.

Kanados mieste Toronte tokia veikla verčiasi nacionalinis universiteto koledžas. Jo įkūrėjas yra kažkoks Ignacijus Trečiasis, nežinia kodėl pasivadinęs kardinolu. Šis universitetas iš viso užima 1

mos specialistus iš mažiau laimingų besivystančių šalių, tuo galutinai jas nuskurdindamos. Vyksta ir „estafetinė“ migracija. Generalinio UNKTAD (Jungtinių Tautų įstaiga) direktoriaus Frank da Costa skundžiasi:

— Geriausi Paragvajaus kadrai persikelia į Braziliją, o geriausi Brazilijos kadrai—į Ameriką.

Siūlomos įvairios priemonės sustabdyti šią intelektualinio (ir kartu finansinio) vienu šalių turtėjimo procesą skurdinant kitas—įvesti pabaudas ar kažkokius muitus už kadru viliojimą, užstatus, galų gale nors finansines kompensacijas, kurias turėtų mokėti priėmusios sveitimus specialistus valstybės. Visi tie pasiūlymai lieka popieriuje, nes jiems kategoriškai priešinasi turtingi kraštai. Kokių tik argumentų neišgalvojama ginant esamą padėtį. Su šventu pasipiktinimu kalbama apie „neliečiamą žmogaus teisę pasirinkti“, „individualybės laisvę“, išdidžiai tvirtina: „mokslas nežino sienų“.

Labai gražūs žodžiai ir galėtų būti net teisingi, jeigu į juos žiūrėti kaip į abstrakčią teoriją. Bet gyvenimas ir jo reikalavimai—dalykas konkretus, kasdienis. Norėtusi paklausti tokių lozungų išpažintojus: o kokią laisvę pasirinkti turi Malajijos gyventojai, kai visoje srityje 40,000 žmonių nėra nė vieno mediko? Ir kokią laisvę vystyti savo ekonomikai turi ta pati sritis, turtinga mergeliu, bet priversta importuoti cementą iš JAV, nes nėra inžinierių tautos cemento pramonei kurti? Ir net cemento pramonės technika nėra.

Algimantas Čekuolis (sutrumpintas)

kambarį miesto pakraštyje, tačiau tai, žinoma, neturi reikšmės, nes svarbiausias šios mokymo įstaigos tikslas—teikti gražiai įrištus diplomus. Šio neegzistuojančio universiteto daktaro diplomai kainuoja palyginti nebrangiai—tik 10 tūkstančių dolerių.

Vienoje plačią veiklą išvystė daktaro Koleso firma, turinti net filialų. Daktaras Kolesas specializuojasi, prekiaudamas moksliniais laipsniais, bet nevengia pardavinėti ir „kilmingųjų titulų“. Daktaro diplomai Koleso firmoje kainuoja 25 tūkstančių Vakarų Vokietijos markių, o kartais taksa padidinama iki 90 tūkstančių markių. Šie kainos svyravimai priklauso nuo daugelio aplinkybių—pirmiausia nuo kliento turtingumo.

Mano biznis neturi ribų,—pareiškė daktaras Kolesas viename interviu.

Tą patį galima būtų pasakyti apie jo klientų naivumą. Bet taip atro-

VANDUO MŪSŲ TURTAS

Be vandens nėra gyvybės, be vandens nėra gyvenimo... Beveik visos iš tolimos praeities žinomos didžiosios civilizacijos atsirado prie didelių upių. Vanduo ir jo panaudojimo būdas dažnai nulemdavo tautų likimą. Istorija žino atvejų, kai per karus, sugriovus žemių drėkinimo sistemas, nuskurdavo ar net visai išnykdavo ištisos valstybės.

Šiais laikais vandens reikšmė dar labiau išaugo, nes be jo negali apsieiti išsivysčiusi pramonė, žemės ūkis, vis gausėjantys planetos gyventojai. Kažkada galvota, kad gėlo vandens atsargos neišsenkamos—semk, kiek širdis geidžia. Dabar vandens stoka jau stabdo ekonomikos vystymąsi ne tik sausringose kraštuose.

Pažvelgus į Žemę iš kosmoso, apie vandens stoką nepagalvosi—trys ketvirtadaliai sausumos telkšo vandenyje! Jei prie visų matomų paviršinių vandenų (jūrų, ežerų, upių) pridėsime nematomus (gruntiniai, požeminiai vandenys) ir „užmaskuotus“ (ledynai, sniegynai), tai susidarys nei daug, nei mažai—apie 1,340 milijonų kubinių kilometrų. Labai gaila, bet mums taip reikalingas gėlas vanduo sudaro tik pustrėčio procento (35 ml. kubinių km.). Nepaminėjome atmosferoje esančios drėgmės ir ledo kristalų. Tiesa, ore tvyro nemaža vandens, bet vis dėlto su Žemės turtais nėra ko ir lyginti.

Vanduo nuolat juda: išgaruoja, keliauja iš vandenynų į žemynus, kondensuojasi, virsta krituliais, po to upėmis teka atgal į vandenynus. Įvairių gamtinio vandens rūšių apykaitos ratas labai nevienodas. Nemaža vandens dalis (daugiau kaip 24 mln. kubinių km.) praktiškai apyvartoje nedalyvauja. Tai—sausumos ledynai, daugiamečiai poliarinių jūrų ledas. Labai lėtai (per

STUMBRAS ŠILALĖJE

Nelauktas ir mažai kam regėtas svečias—stumbras—apsilankė Silalės rajone.

Jis pirmiausia pasivažiavo Mičurino kolūkio pašarinių runkelių lapais, aplankė Upynės kolūkio fermas, atsivėrė M. Melnikaitės kolūkio elektriko V. Rantausko sodybos kiemo vartus, buvo Medvėgalio tarybiniam ūkyje, Laukuvos kolūkyje ir patraukė Plungės link.

Manoma, kad šis stumbras atsiskyrė nuo Panevėžio rajone esančiame ūkyje, Laukuvos kolūkyje ir patraukė Plungės link.

do tik iš pirmo žvilgsnio. Vizitinės kortelės, kuriose pavaizduota aukštinė grafo karūna arba prie vardo pridurta santrumpa „prof.“ arba „dr.“ neretai būna leidimas įeiti ten, kur paprastųjų mirtingųjų nelabai nori įsileisti.

Deja, Europą nelengva apgauti, čia gerai pažįstamas Goto heraldikos almanachas, o senosios kuni-kaikščių, grafų ir kitos giminės ir be jo žino, kas yra kas.

Kas kita „nekilmingoje“ Amerikoje. Pakanka sumokėti keliasdešimt tūkstančių dolerių, gauti grafo arba barono titulą ir galima tikėtis patekti į „aukščiausių dešimties tūkstančių“ salonus ir klubus, kuriuose lengva užmegsti naudingus dalykinius kontaktus. Čia ypatingai nerizikuojama, kiekvienas žino kad aukštuomenės žmonės nepratę tikrinti vieni kitų dokumentų, o jeigu netyčia ir įkliūtum, tai niekuo ypatingai nerizikuoji...

„Laikas ir Įvykiai“

keletą tūkstančių metų) atsinaujina giluminiai požemio vandenys. Sąlyginiai galima laikyti nekintančiais ne tik ledynus bei požeminius vandenius, bet ir stambius ežerus, pelkes. Pavyzdžiui, Baikalo ežeras visiškai atnaujinama vandens atsargos per 400 metų. Upių, atmosferos vanduo pasikeičia nauju per keletą parų, o biologinis vanduo, įeinantis į augalų ir gyvūnų sudėtį,—per keletą valandų.

Vis didėjantys vandens poreikiai verčia žmogų imtis griežtos vandens apskaitos. Tarybų Sąjungoje vandens apskaitą reglamentuoja įstatymai.

Jau dabar galime pasakyti kai kuriuose apytikslius skaičius apie TSRS šalies vandens atsargas. Iš viso ten yra apie 54 tūkstančius kubinių kilometrų vandens. Didžiąją jų dalį (apie 49 tūkst. kubinių km) sudaro ilgaamžės vandens atsargos, susikaupusios ledynuose, ežeruose ir palkėse. Praktinei žmonių veiklai svarbesni yra kasmet atsinaujantys upių vandenys. Upes maitina krituliai, atkeliaujantys iš vandenynų. Daugiausia drėgmės Tarybų Sąjungai atsiunčia Atlanto vandenynas ir Viduržemio jūra. Iš viso per metus prilyja ir prislinga beveik 12 tūkst. kubinių km vandens. Jį tolygiai paskirsčius visoje šalies teritorijoje, susidarytų pusmetrio storio vandens sluoksnis. Deja, daugiau kaip pusė to vandens vėl išgaruoja, ir į upes bei ežerus patenka ne taip jau daug.

Per metus Tarybų Sąjunga sunaudoja apie 250 kubinių km vandens. Nors tai—tik 6 procentai kasmet atsinaujinančio vandens atsargų, tačiau niekada nepamirškime, kad vandenį reikia taupyti. Apskritai vandens daug, bet dažniausiai jis tvyro ne ten, kur mums reikia.

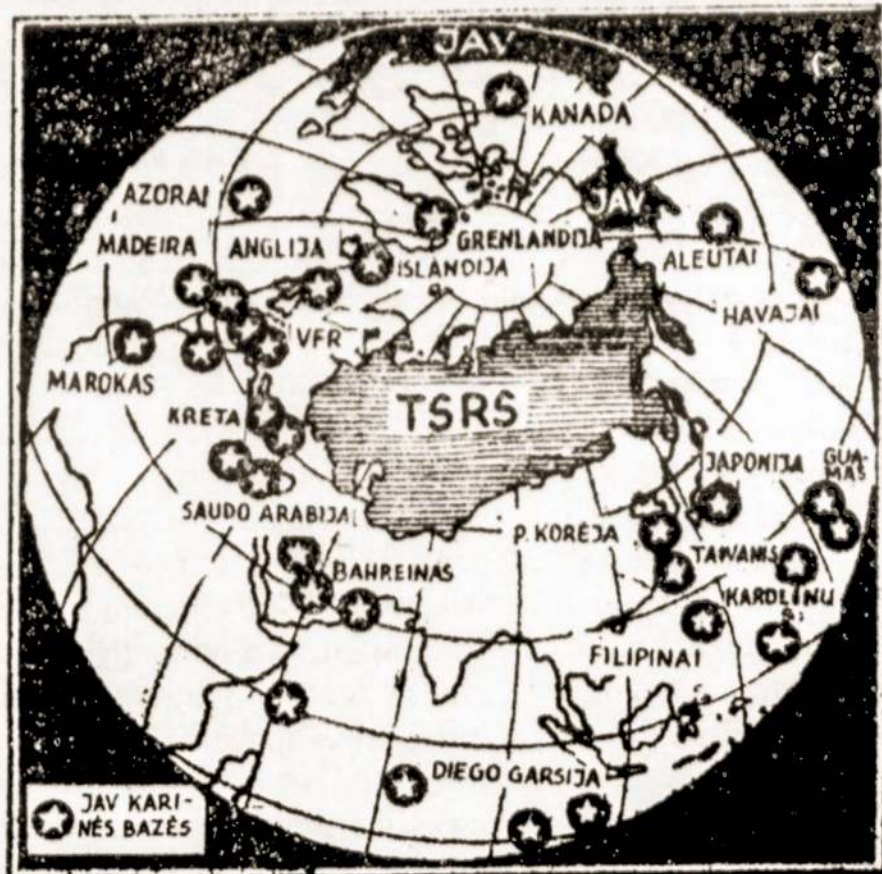
M. Mikalajūnas

EKRANIZUOJAMA

Daugiau kaip prieš dvylika metų respublikos liaudies rašytojo J. Grušo tragikomedijos „Meilė, džiazas ir velnias“ jaunieji herojai Andrius, Julius, Lukas, Beatričė ir kiti, Pirmąkart išėję į teatro sceną Panevėžyje, ateinančiais metais jau pasirodys ir ekrane. Mat TSRS liaudies artistas režisierius S. Bondarčiukas kauniečio rašytojo scenos veikalo motyvais „Mosfilmo“ kino studijoje pradėjo statyti meninį filmą.

JAV karinės bazės pasaulyje

Siuo metu užsienio šalyse yra daugiau kaip pusė milijono Amerikos kariškių. Dar praėjusių metų žiemos atostogų metu iš 2.1 milijono Jungtinių Valstijų kariškių 493,800 ėjo tarnybą 114 pasaulio valstybių, JAV užjūrio teritorijose arba jūrose. Tai 11,400 kariškių daugiau negu Pentagonas turėjo užsienio valstybėse prieš metus. Pastarųjų metų JAV karinė koncepcija pagrįsta tuo, kad kuo didesnės pajėgos būtų sutrauktos arčiau Tarybų Sąjungos ir kitų socialistinės sandraugos šalių sienų. Pagaliau taip Pentagono strategai tikisi perkelti and kitų valstybių piliečių pečių militaristinio avantiūrizmo pasekmes—atsakomąjį branduolinį smūgį.

Tik tuo galima paaiškinti, kodėl Amerikos kariškiai ieško vis naujų ir naujų pozicijų. Pavyzdžiui, neseniai 3800 karių turinti JAV šarvuotųjų brigada užėmė pozicijas VFR šiaurėje, netoli Bremerhafeno. Žinoma, tokio dalinio dislokavimas iš esmės negali pakeisti jėgų santykio Europos žemyne, tačiau šis manevras rodo pabrėžtiną Pentagono dėmesį šiauriniams "senojo žemyno" rajonams. Juk ligi šiol Amerikos kariniai daliniai bazavosi tik centrinėje ir pietinėje VFR dalyje.

Pentagonas atkakliai ir kruopščiai mezga voratinklį aplink Tarybų Sąjungą bei kitas socialistinės sandraugos šalis. Naujos bazės steigiamos Vakarų Europoje, bet kokia kaina mėginama išlaikyti jas Pietų Azijoje bei Tolimuosiuose Rytuose. Tereikia prisiminti: kaip plačiai buvo reklamuojamas ruošiamas Amerikos kariuomenės išvedimas iš Pietų Korėjos. Vėliau ši kampanija nutilo, o dabar (vietoje karinės galios mažinimo) Pentagonas net pasiuntė į Pietų Korėją papildomas naikintuvų F-4 eskadriles.

Pasibaigus Vaikų Metams

Linksmas ir geras Tarybų šalyje

Baigėsi Tarptautiniai vaikų metai, rikiavę gerus darbus, nuveiktus mažųjų labai, susumavę svarius skaičius.

Gražiausiuose Lietuvos kampe-liuose—prie jūros, upių, ežerų, pušynuose,—praeitą vasarą poilsia-vo, talkininkavo žemdirbiams apie 176 tūkstančiai moksleivių. Veikė 19 sanatorinių pionierių stovyklų, kuriose atostogavo beveik 5,000 vaikų. Apie 60 tūkstančių vaikų išsėjosi užmiestis, 30 tūkstančių—miesto tipo stovyklose. Kiek nepa-mirštamų akimirų padovanojo susitikimai su kovų ir darbo vetera-nais, gamybos pirmūnais, mokslininkais, įdomios kelionės, žygiai!

Siemet respublikoje atiduota naudoti 45 naujos bendrojo lavini-mo mokyklos ir priestatai. Daugiau kaip 30 tūkstančių mokytojų rūpi-masi komunistiniu jauniosios kartos auklėjimu, dalija gerį ir grožį.

Plataus pritarimo susilaukė Rad-viliškio rajono TSO ir Saukoto kolūkio iniciatyva—kiekvienas ūkis

turi pastatyti žemdirbių vaikams ikimokyklinio auklėjimo įstaigą. Ateina geros žinios iš Radviliškio ir Joniško, Vilniaus Raseinių, rajonų apie baigtus, statomus ar planuoja-mus statyti vaikų darželius kaime.

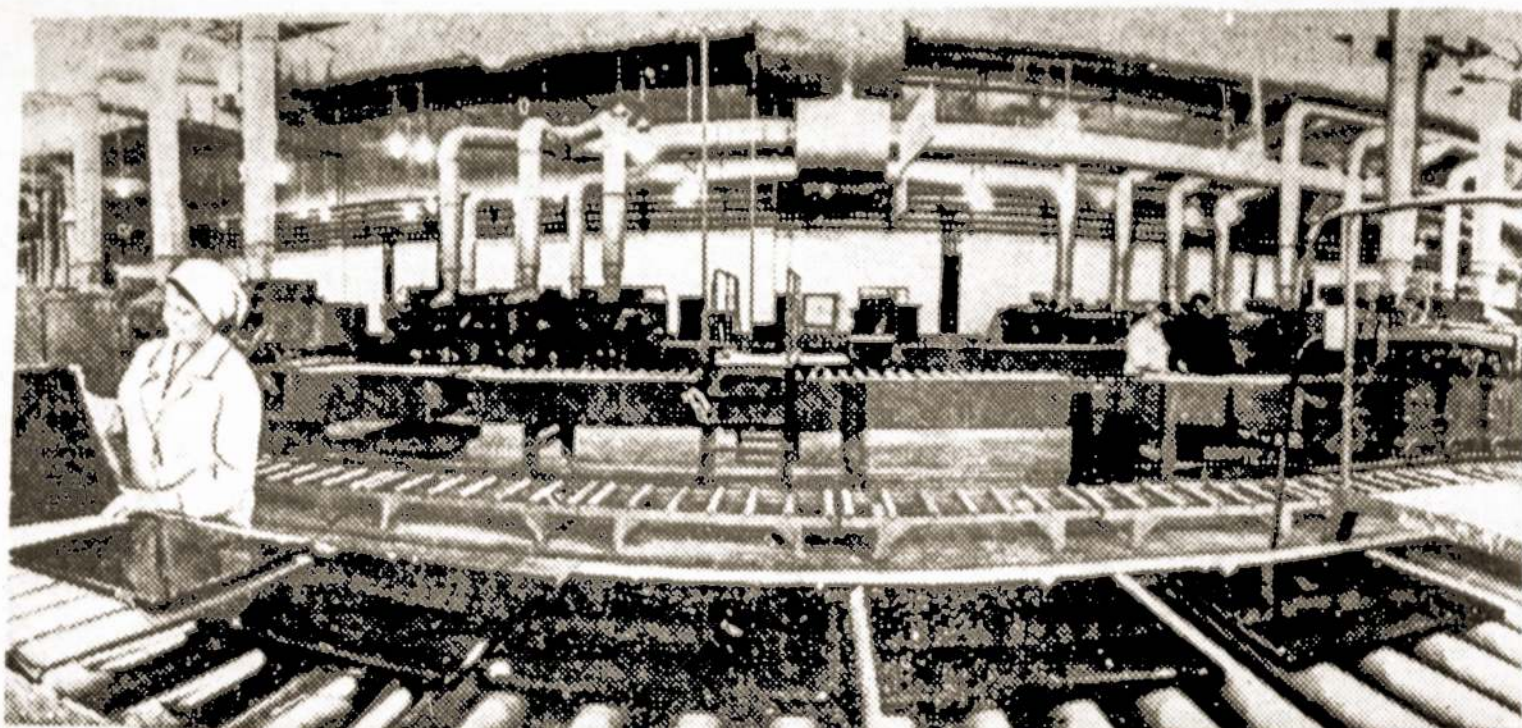
NAUJI KULTŪROS NAMAI

Nuo šiol Molėtų rajono Balninkų kolūkio kolūkiečiai galės pasikviesti profesionalus artistas. Centrinėje gyvenvietėje duris atvėrė nauji modernūs kultūros namai. Juose erdvi koncertų salė, didelė scena, yra repeticijų kambarys.

Naujus gražius kultūros namus turi taip pat šio rajono Kirovo, Zdanovo, P. Cvirkos, Ciulėnų, Ci-vyliu, Dapkūniškių kolūkiai.

MENININKAI—OLIMPIADOS DALYVIAMS

Apie 500 Lietuvos menininkų—profesionalų bei saviveiklininkų—dalyvaus Maskvos olimpiados kul-tūros renginiuose. Olimpiados me-tu bus surengta Tarybų Lietuvos diena, kurios programoje pasirodys visi respublikos meniniai kolekty-vai.

TSRS Ministrų Tarybos 1979 metų premiją už išimtausius projektus bei statybą pelnė "Vilniaus" baldų kombinato rekonstruotojai. Gamybos komfortas čia sudarytas praktiškai kiekvienoje darbo vietoje. Sudėtinga elektroninė aparatūra kontroliuoja oro užterštumą ir gamybinį triukšmą. Rankų darbo kombinate dabar beveik nėra. Mechanizuotos ir automatizuo-tos linijos gamina puošnius aukštos kokybės baldus.

NUOTRAUKOJE: baldų detalės keliauja rolgangais, kurių bendras ilgis kombinate siekia 4 kilometrus. Apdailininkė G. Palionienė prie šlifavimo-poliravimo konvejerio.
A. Sabaliausko nuotr.

Vaistažolių ūkis Gerdašiuose

1966 metais Lazdijų rajone silp-no, neturinio gamybinės bazės miškininkystės ūkio teritorijoje bu-vo sukurtas pirmas ne tik Lietuvoje, bet ir visame Pabaltjyje Ger-dašių eksperimentinis vaistingųjų augalų tarybinis ūkis. Jo paskir-tis—auginti smėlynų vaistinguosius augalus.

Daugiausia auginama valerijono, vaistinių ramunių—po 3.5 ha. Vie-nu hektaru mažiau erškėtrožių. Nemažą plotą užima barkūnas, pe-lynai, po kelis arus—raudonėlis, gumbinė saulėgraža, stumbražolė.

Gal kai kam ir keistoka, kad vaistų gamybai čia auginami linai ir avižos. Atrodo, nuvažiuok į Žemai-tiją ar Saurės Lietuvą, ir sėmenis ne centneriais, o tonomis gali vežtis. Avižos kiekviename ūkyje auga. Tačiau štai kas yra—plotu-se, kur auga linai ir avižos arba kitos vaistažolės, negali būti pa-naudoti herbicidai.

Tarybinis ūkis ne tik pats augina, bet ir superka aplinkiniuose miš-kuose, Nemuno pakrantėse, lau-kuose išaugusias dilgėles, šaukštį, pušų ūglius, ajerus ir kitas vaista-žoles. Jas surenka atostogaujantys moksleiviai, vietiniai gyventojai.

Vaistažolės išauginti ne taip jau paprasta. Kol kas (bent šiame ūkyje) visus darbus reikia atlikti rankomis.

—Bepigu, jeigu tų darbo rankų būtų pakankamai,—sako ūkio pir-minės partinės organizacijos sekre-torius G. Radzevičius.—Turime pušimtį darbingų žmonių. Ir tie patys jau solidaus amžiaus. Neblo-ga parama—Kauno medicinos insti-tuto studentai. Jie čia kasmet stovyklauja. Vaikiniai ūkio darbus dirba, merginos vaistažoles prižiū-ri, jas renka. Anksčiau vasarą darbuodavosi Permės ir Tomsko studentai. Devynerius metus triū-sia ir būsimieji Leningrado farma-cininkai.

Dažnai vaistažolių ūkyje vieši, daug naudingų patarimų suteikia biologijos mokslų daktarė, šio ūkio įkūrimo iniciatorė E. Simkūnaitė.

Surinktos, išdžiovintos, paruoš-tos vaistažolės pristatomos Kauno, Vilniaus, Siaulių, Klaipėdos specia-lizuotoms vaistinėms. Šešios ton-os—lyg ir mažoka būtų. Tačiau maišas išdžiovintų žolelių—tai ne maišas grūdų. Ant piršto pakabi-ņes gali nusinešti.

Ne viską galima pasverti, kon-krečiais skaičiais išreikšti. Priruo-šiama ūkyje vos šimto pavadinimų vaistažolių, kurių reikia visiškai mažai, tačiau be kurių recepto nesudarysi. **Antanas Pupienis**

To Former So. Illinois Lithuanians AN APPEAL

FOR THOSE OF YOU WHO HAVE FATHERS, MOTHERS, SISTERS, BROTHERS AND OTHER RELATIVES BURIED AT THE

LITHUANIAN CEMETERY IN WEST FRANKFORT, ILL.:

For years, Peter Yesinkus has cared for the cemetery so well that it is the pride of all Lithuanians in West Frankfort and other cities. He has done so without any financial help, and when in need of a helper, he has paid him out of his own pocket. Now, however, he cannot continue to do this and also pay for the mower, its repairs, gas, etc.

He is appealing to all those who have loved ones buried there, to please help him assume some of the financial responsibility. Any help will be greatly appreciated by PETER YESINKUS, 205 West 5th St., West Frankfort, Ill. 62896. Phone: 932-2479

(Signed) MIKE PALEVICH, Herrin, Ill.

Viena gentis iš viso pasaulio

Visi pažįstame agrastus ir juodusius bei raudonuosius serbentus. Pažįstame kaip kultūrinius sodo augalus. Tai vienos genties augalai—Ribes. Mažai kas atkreipia dėmesį miškuose ar paupiuose į laukinius juodusius ar raudonuosius serbentus, o štai laukinis agrastas Lietuvoje nerandamas. Ir agrastų, ir serbentų kultūrinės veislės kadaise atkeliavo į Lietuvą iš Vakarų Europos. Ir šios veislės visiškai nesenos. Prieš 400 metų Bazelyje išleistoje knygoje yra agrastų ir serbentų piešiniai—pirmieji piešiniai pasaulyje. Tada agrastai ir serbentai buvo dar tik laukiniai—žirnio dydžio uogos. O praėjus 300 metų Vakarų Europos literatūroje jau aprašytos tos pačios ir dabar tebeauginamos stambiauogės agrastų veislės, kurių vaisiai sveria 10 g ir daugiau.

Tenka tik apgailestauti, kad šios genties kultūrinimas vyko Europoje, kur genofondas labai skurdus. O štai Azija ir Amerika—tikras šios genties lobynas, daugelis rūšių auga kaip laukinės ir laukia introdukcijos, genetikos ir selekcijos darbuotojų. Tokie darbai jau pradėti šio šimtmečio pradžioje. Naujos juodųjų serbentų veislės, išvestos Sibire, panaudojant Tolimųsiuose Rytuose augančią rūšį—aldaninį serbentą, pradeda užkariauti Europą. Jos daug pranašesnės už europines senąsias veisles: atsparesnės žiema, derlingesnės. Ir agrastų kultūrai šio šimtmečio pradžioje grėsė išnykimas nuo atsiradusios naujos ligos—netikrosios miltligės, bet išgelbėjo amerikietiškos rūšys, kurios šiai ligai atsparios. Jas naudojant hibridizacijai, buvo išvestos naujos veislės. Amerikoje augančios nedygliuotos agrastų rūšys irgi naudojamos selekcijai.

Kiek agrastų ir serbentų laukinių rūšių yra pasaulyje? Pirmojoje ir unikaloje monografijoje, išėjusioje 1907 m. Zenevoje Krokuvos universiteto profesorius Eduardas Jančevskis aprašė 133 rūšis. Vėliau jis pats ir kiti sistematikai dar aprašė arba ištyrė naujų rūšių. Taigi jų apie pusantro ar du šimtus. Koks tai lobis! Ar jis yra surinktas vienoje vietoje? Deja, ne. Ar tai įmanoma? Drįstu teigti, jeigu kas ims ir tęs iki galo—įma-

noma. Pats E. Jančevskis Krokuvėje buvo surinkęs didelę kolekciją, bet jo darbas, deja, nebuvo tęsiamas.

Vilniaus universiteto botanikos sode laukinius agrastus ir serbentus pradėjo rinkti tik prieš keletą metų. O pati pradžia buvo padaryta Vytėnų bandymų stoties atramos punkte Rojuje. Gaila, darbai buvo nutraukti. Bet surinktų rūšių auginiai vėl išleido šaknis. Šį kartą Vilniuje.

Pirmieji darbo metai nudžiugino, nes pasaulio botanikos sodų kataloguose buvo daug Ribes rūšių mainams skirtų sėklų. Ir nemažai gavome. Tada prasidėjo didysis rūpestis, nes agrastų ir serbentų sejinukus labai sunku išauginti. Kai kurių užsakymų laukėme ypač nekantriai, kai kurdų kelis metus laukė sudygstant. Ir štai Lietuvos rankose agrastas. Laukinis agrastas iš Prancūzijos Alpių. Surinktos sėklos beveik dviejų kilometrų aukštyje. Ten dabartinių kultūrinių agrastų protėvis išliko nepakilęs iki mūsų dienų—žirnio dydžio uogomis. O būtent Prancūzijoje pirmą kartą pasaulio literatūroje 1536 metais, daugiau kaip prieš 400 metų, aprašytas agrastas. Daug idomių rūšių iš Tolimųjų Rytų, Sibiro, Tianšanio. Iš Tianšanio pažymėtina juodųjų serbentų rūšis, kurią tarybinė sistematikė A. Pojarkova žymaus mūsų tėvynainio E. Jančevskio atminimui pavadino jo vardu—Jančevskio serbentas.

Kiek gi surinko per visus tuos metus? Sunku pasakyti, nes dėl sinonimų kai kurios rūšys dubliuojasi. Kai kurie gauti augalai neatitinka savo pavadinimų. Visgi apie trečdalią pasaulinio genofondo jau Lietuvoje turi.

Ne tik turi, bet ir naudoja Poruoją rūšis, kurios natūraliai niekada būtų nesutikusios, nes jų arealai labai nutolę. Štai, sakysime, aldaninis ir driekusis serbentai iš Sibiro. Jų kryžminimo komponentai iš Siaurės Amerikos. Tianšanio ir kitur. Beje, jų lietuviški pavadinimai irgi nauji, juk jų Lietuvoje nebuvo. Pavadinimus svarstė ir aprobavo Botanikos žodyno komisija. Ir dar nemaža rūšių lietuviškų pavadinimų neturi.

Išaugo iš Lietuvos hibridizacijos pirmieji hibridai, kai kurie pradėjo derėti. Jie irgi gauti pirmą kartą pasaulyje. Štai krūmas, aukštai kaip žvakėmis iškeltais žiedynais. Rausva kekių spalva žydėjimo me-

tu krūmą daro dekoratyvų. O štai vaisinės kekės—kaip vynuogių. Tankios ir didžiulės. Aš juokauju, jog vienintelis jų trūkumas, kad uogos neskamos. Patikslinu: žalios neskamos. Bet ir bulvės žalios neskamos, kuo pirmieji augintojai ir nusivylė prieš keletą šimtų metų. Taip ir serbentų uogos: jų produktai pikantiško skonio. Reikia, žinoma, ir desertinių veislių, kurių uogos valgomos šviežios. Bet kiek čia šviežių serbentų suvalgome žymiai daugiau jų reikia perdirbimui. Svarbu, kad jų biocheminė sudėtis būtų turtinga.

Kokia šių hibridų ateitis? Dalis jų duos pradžią formoms, kurių uogos bus ideali žaliava konservų pramonei. Jos turės daug daugiau biologiškai aktyvių medžiagų negu dabartinių kultūrinių veislių. Dalį jų tikisi paleisti į Lietuvos miškus.

visus specialistus turi, bet Universitete, kuriame yra visų mokslų samplaika, tikimasi, entuziastų atsirastų. Jų laukia viena gentis.

Tačiau tai dar tik pradžia. Ateityje laukia įdomūs ir nelengvi darbai. Jau susirinko grupė jaunųjų entuziastų, kuriems ir šie augalai, ir darbai prie širdies. Dar ne visus specialistus turi, bet Universitete, kuriame yra visų mokslų samplaika, tikimasi, entuziastų atsirastų. Jų laukia viena gentis, kuri į Vilnių renkasi iš Viso pasaulio.

Na, o kas gi auga Lietuvos miškuose? Tik dvi laukinių serbentų rūšys auga savaime—juodasis ir raudonasis. Palangos botanikos parke paplitusi introdukuota rūšis—kalninis serbentas. Ir Lietuvos laukiniai serbentai mus labai domina.

Antanas Ryliskis

PROGA ŽIEMOS ŠVENČIŲ IR NAUJŪJŲ METŲ

Sveikinu visus draugus, gimines ir pažįstamus šioje šalyje, Lietuvoje ir Latvijoje, taipgi "Vilnies" personalą.

Linkiu daug laimės 1980 metais.

ALBERTINA JAKIENĖ

5726 S. Peoria St., Chicago, Ill. 60620

NAUJŪJŲ METŲ PROGA

Sveikiname gimines, draugus ir pažįstamus Amerikoje ir T. Lietuvoje; "Vilnies" štabą, rėmėjus, skaitytojus.

Linkime linksmų ir laimingų metų.

Lai gyvuoja "Vilnis"—taika pasaulyje!

WALTER ir MILDA ŽUKAI

Gulfport, Florida

HELEN ŽUKIENĖ ir H. ŽUKAITĖ PINE

356 Clinton, Binghamton, N. Y. 13905

Linksmų žiemos švenčių ir laimingų Naujų Metų!

Nuoširdžiai sveikiname "Vilnies" personalą, visus gimines, draugus ir kaimynus Amerikoje ir mūsų brangioje Tėvynėje T. Lietuvoje, mūsų sesutes, jų šeimas ir bolio šeimą.

Linkime stiprios sveikatos, ilgo ir gražaus gyvenimo.

URSULĖ ir MYKOLAS YUSKO

Dearborn Heights, Mich.

SU NAUJAISIAIS METAIS

Sveikiname visus lietuvius Amerikoje ir T. Lietuvoje. Linkime daug asmeninės laimės ir taikos pasaulyje.

W.-M. ŽUKAI, St. Petersburg, Fla.

H. ŽUKIENĖ, H. ŽUKAITĖ-PINE

Binghamton, N. Y.

Sveikiname su žiemos šventėmis ir Naujaisiais Metais

Gimines, draugus ir visus "Vilnies" skaitytojus. Linkime visiems geros sveikatos ir laimingų 1980 metų.

JOANA GRIGIENĖ ir šeima

Salt Lake City, Utah

Linksmų Žiemos švenčių, laimingų Naujų metų!

Sveikinu visus gimines, draugus ir pažįstamus Amerikoje ir Lietuvoje. Lai sveikata ir laimė lydi Jus 1980 metais.

A. Mickienė

Chicago, Illinois

Sveikinu su žiemos šventėmis ir Naujaisiais 1980 Metais

Visus gimines, draugus-drauges ir pažįstamus Amerikoje ir Lietuvoje.

Linkiu visiems sveikatos ir daug laimės.

ANTANINA BUTKIS,

La Grange Park, Ill.

SAN LEANDRO, CAL.

Aleksas ir Violeta Taraškai

Sveikiname savo gimines, draugus, drauges, pažįstamus čia Amerikoje ir Lietuvoje, taipgi "Vilnius" personalą su NAUJAISIAIS METAIS

Linkime visiems skaisčių, laimingų, taikių, darbingų 1980 metų.

LINKSMŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲJŲ METŲ VISIEMS PAŽĪSTAMIEMS IR DRAUGAMS

Mr. & Mrs. P. J. Ridikas
3354 SO. HASLSTED STREET
Phone YArds 7-1911

LINKSMŲ ŽIEMOS ŠVENČIŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲJŲ METU!

ROSELANDO LIETUVIŲ MOTERŲ KLUBAS SVEIKINA VISAS SAVO NARES, VISUS GEROS VALIOS LIETUVIUS SIOJE SALYJE IR SENOJOJE TEVYNEJE—TARYBŲ LIETUVOJE, LINKI VISIEMS DARBINGŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲJŲ METŲ IR GEROS SVEIKATOS BEI DZIAUGSMO ASMENINIAME GYVENIME.

Roselando Lietuvių Moterų Klubas

Sveikiname visus mūsų gimines, draugus, drauges Lietuvoje, Amerikoje ir Kanadoje, visus taikos šalininkus, linkėdami linksmų

Žiemos Švenčių ir laimingų Naujųjų Metų

Teišnyksta visos bėdos,
Lai pražūna karai, skurdas, baimė
Ir ateina visiems linksma laimė

FR. ir S. NAKAS
Detroit, Mich.

Žemės istorija laipsniais

Amerikos geochemikai ištyrė santykinę deguonies izotopų sudėtį 66 įvairaus amžiaus uolienų pavyzdžiuose, paimtuose JAV, Kanadoje ir Pietų Amerikoje. To paties geologinio amžiaus pavyzdžiuose izotopų struktūra buvo panaši, nepriklausomai nuo vietos. Kadangi deguonies ir vandenilio izotopų struktūra priklauso nuo oro temperatūros, susidarant uoloms, gauti duomenys gali parodyti, kokios buvo Žemės paleoklimatinės sąlygos. Tyrinėtojai priėjo išvados, kad prieš 3 milijardus metų vidutinė temperatūra Žemėje buvo maždaug 71 laipsnis Celsijaus. Prieš 1,2 milijardo metų ji sumažėjo iki 31 laipsnio. Paleozojaus metu buvo 20 laipsnių. Mezozojaus pradžioje, triaso laikotarpiu, vėl atšilo iki 40 laipsnių. Vėlesniais mezozojaus ir kainozojaus laikotarpiais vėl atšalo: temperatūra krito iki 17 laipsnių. Nauji duomenys apie Žemės temperatūros istoriją padės mokslininkams išaiškinti, kodėl gyvybės formos pradėjo vystytis vėlyvosiose geologinėse epochose. Matyt, prieš 3 milijardus metų galėjo egzistuoti tik bakterijos ir melsvai žalsvi dumbliai.

GRAŽTAS—GELBĖTOJAS

Kaip prasiskverbti pas šachtininkus, kuriuos atskyrė griūtis? Reikalingas ypatingas gręžimo įrenginys: kartu ir galingas, ir greitas, ir lengvas, kad būtų galima greitai nugabent į avarijos vietą.

Gelbėjimo gręžimo įrenginį, sumontuotą ant automobilio šasi, pagamino Amerikos kompanija "Ingersol Rend".

Specialiu gražtu su pneumatiniiais volframo plaktukais per 5 paras gili uoliena pragrežiama daugiau kaip 200 m gylio! Gręžinio skersmuo pakankamas, kad būtų galima ištraukti nukentėjusius gerve. Uoliena ir grunto vandenys ištraukiami suslėgtu oru per centrinę gręžimo kolonos angą.

KALĖDŲ ir Naujų Metų švenčių laikas, kai visi geros valios žmonės vienas kitą sveikina ir linkėjimus siunčia, suteikia puikią progą ir štabui, pareigūnams ir direktoriams pasveikinti klientus, kaimynus, prietelius ir draugus. Mes ne tik sveikiname, bet ir padėkos žodį tariame už paramą.

**LAI JŪSŲ KALĖDOS BŪNA LINKSMOS,
O NAUJI METAI LAIMINGI!**

UNION FEDERAL CHICAGO MATTESON PALATINE

3430 S. Halsted St./Chicago, IL 60608/Phone 523-2800
4647 W. Lincoln Hwy. (at Lincoln Mall)/Matteson, IL 60443/Phone 747-4100
Countryside Mall: 1214 W. Northwest Hwy. (at Baldwin)/Palatine, IL 60067/Ph. 991-4800
Meadowbrook Mall: 2121 West 63rd St./Downers Grove, IL 60515/Ph. 964-8400

SAN FRANCISCO, CAL.

SPALIO REVOLIUCIJOS 62-JŲ METINIŲ ATŽYMĖJIMAS

Šį minėjimą suruošė San Francisco Holland Roberts centras ir American-Russian institutas, kuris taipgi švenčia 47 metų gyvavimo sukaktį. Didžiosios Spalio revoliucijos 62-ųjų metinių minėjimo renginys įvyko lapkričio 17 dieną First Unitarian Church San Franciske.

Prieš programą instituto pirmininkė Ks. Karosienė šiltai pasveikino gražų skaičių dalyvių su Didžiosios Spalio revoliucijos sukaktimi ir pristatė Dr. Carlton Goodlett pirmininko pareigoms, kuris entuziastiškai sveikino ir linkėjo, kad pasaulyje draugystės ryšiai ir taika gyvuotų amžinai. Taipgi buvo skaitomi šilti San Francisco mero Dianne Feinstein ir nuo Oaklando miesto mero Wilson sveikinimai.

Po to pirmininkas pakvietė San Francisco TSRS konsulą Alexander Potemkin, kuris šiltai sveikino davus su Spalio Didžiosios revoliucijos sukaktimi ir linkėjo, kad pasaulyje gyvuotų glaudūs draugystės ryšiai ir taika. Paskui buvo pakviestas vietinis rašytojas, kalbininkas Mike Davidow, kuris irgi tarp kitko entuziastiškai sveikino, kad pasaulyje gyvuotų taika ir SALT-2 būtų ratifikuota.

Buvo ir daugiau kalbėtojų. Meninė programa buvo įspūdinga. Džiugu pažymėti, kad minėjime dalyvavo ir 17 asmenų turistinė grupė iš Tarybų Sąjungos, kuriuos publika šiltai sveikino. Grupėje buvo žymūs operos solistai: **Vivela Gromova** ir **Ivan Sapar**, kurie savo puikiais balsais ir dainomis publika sužavėjo. Taipgi populiarios muzikos balalaikos artistas **Anatoli Tikhonov** ir accordiono artistas **Valery Tchernikh** žavėjo publika savo muziką. Visi artistai buvo palydėti gausiais aploclimentais.

M. Davidow atsikreipė, kad šių dienų brangėjimo laikais virš minimų įstaigų išlaikymui reikalinga nemaža lėšų. Tam tikslui paminėjimo dalyviai sudėjo virš tūkstantį dolerių. Tarybiniai turistai buvo pakviesti užkandžių į Roberts centras, kur vyko draugiški pokalbiai ir pabendravimas.

Renginys ir svečiai iš Lietuvos

Gruodžio 2 dieną įvyko įdomus renginys Suomų patalpose Berkeley, Cal. Džiugu priminti, kad šiame mūsų pobūvyje dalyvavo ir 4 T. Lietuvos žurnalistai-rašytojai. Jie buvo gruodžio pirmą dieną iš Sovietų Sąjungos atvykusios 27 žurnalistų grupės. Žurnalistai buvo šie: žurnalo "Mokslas ir gyvenimas" vyriausiojo redaktoriaus pavaduotojas Algimantas Semaška, propagandos redakcijos ir Lietuvos radijo vyriausias redaktorius Antanas Simkūnas, Kretingos rajono laikraščio "Svyturys" redaktorius Feliksas Rapalis, Utėnos rajono laikraščio "Lenino keliu" redaktorius Stasys Račas.

Taipgi šioj jaukioje pramogojė atsilankė gražus būrys dalyvių. Pokalbiai, bendravimas su mielais Lietuvos svečiais užte užė. Vaisių stalai buvo papuošti gyvų gėlių puokštėmis ir kitais pagražinimais. Baigiant vaišintis, komiteto pirmininkė Ks. Karosienė paprašė tylos, pristatė svečius ir pakvietė svečią Algimantą Semašką pakalbėti. Gerbiamas svečias šiltai sveikino dalyvius ir perteikė šiltus linkėjimus iš Lietuvos. Kadangi tarp dalyvių buvo dalis kitataučių bičiulių, tai Juozas Roland buvo vertėjas. Juozas gerai moka anglų ir lietuvių kalbas. Taipgi Juozas puikiai pasitarnavo Lietuvos žurnalistams, kuriuos jis paglobojo ir supažindino su žymiuoju Berkeley universitetu. Nuoširdus ačiū J. Roland už paslaugą svečiams. Taip pat nuoširdi padėka visiems, kurie darbu prisidėjo prie šios puikios pramogos ir su aukomis.

Žurnalistų grupė į San Francisco atvyko iš Washingtono, šiek tiek pasižvalgė po šį miestą ir gruodžio 3 dieną išvyko į Los Angeles. Nuoširdžiai linkime visiems Sovietų žurnalistams įsigyti daug išpūdžių ir viso geriausio.

SUNKIAI BUVO SUSIRGUS

Mūsų veikli spaudos vartininkė Violeta Taraškienė buvo sunkiai susirgusi nelemta širdies liga. Mielai drg. Violetai teko išbūti ligoninėje dvi savaites. Dabar ji grįžo ir gydosi namie. Nuoširdžiausiai linkime Violetai pilnai nugalėti ligą ir greit, greit pasveikti. **M.-B-tė**

Su Naujais 1980 Metais sveikinu

"Vilnies" kooperatyvo draugus, personalą, skaitytojus, bendradarbius, T. Lietuvoje gimines ir bičiulius.

Brangūs pažangiečiai, dirbkime, kad pasaulyje įvyktų tautų solidarumas, kad žmogus žmogaus neišnaudotų, nepavergtų.

BR. GELGOTAS
Los Angeles, Cal.

Proga žiemos švenčių ir Naujųjų Metų

Sveikiname visus gimines, draugus ir pažįstamus Amerikoje ir Tarybų Lietuvoje, taipgi "Vilnies" personalą. Linkime daug laimės 1980 metais.

URSULĖ JUODAITIENĖ ir šeima
7944 So. Pulaski Rd., Apt. 2 W, Chicago, Ill. 60652

Linksmų žiemos švenčių ir laimingų Naujųjų Metų

Linkiu visiems giminėms, pažįstamiems ir draugams čia Amerikoje bei giminėms Lietuvoje.

KONSTANCIJA GEGUŽIS
256 W. 115th Street, Chicago, Ill. 60628

Sveikinu su žiemos šventėmis ir 1980 Naujais Metais

Visus gimines, draugus, pažįstamus, visą "Vilnies" personalą, skaitytojus Amerikoje ir T. Lietuvoje. Linkiu sėkmės ir geros sveikatos 1980 metais ir visuomet.

PETRAS STASIUKAITIS
108 McMahan Drive, Hot Springs, Ark. 71901

Su Naujais 1980 Metais sveikiname

Visus mūsų gimines, draugus, pažįstamus mūsų krašte ir Tarybų Lietuvoje.

JUOZAS-HELEN SHARKEY-SARKIŪNAI
ir **HELEN JANULYTE**
St. Petersburg, Fla.

Linksmų žiemos švenčių ir laimingų Naujųjų Metų!

Linkiu visiems giminėms, pažįstamiems ir draugams daug laimės 1980 metais.

-VICTOR PREIKSA
724 Phoenix St., Delavan, Wis. 53115

ŽIEMOS ŠVENČIŲ PROGA

Sveikinu savo gimines, draugus ir pažįstamus šioje šalyje ir Tarybų Lietuvoje, linkėdama visiems linksmų ir laimingų Naujųjų 1980 Metų.

ADELINE BACEVICH
Chicago, Illinois

LINKSMŲ ŠVENČIŲ VISIEMS

Sveikiname visus mūsų draugus ir pažįstamus čia Amerikoje ir T. Lietuvoje su žieminėmis šventėmis.

Linkime visiems geros sveikatos, linksmi praleisti žieminės šventės ir daug sėkmės 1980 metais.

TEOFILĖ MASIENĖ ir STEFANJA
St. Clair Shore, Michigan

Linksmų žiemos švenčių ir laimingų Naujųjų Metų!

Sveikinu "Vilnies" personalą, visus gimines, draugus ir kaimynus, gimines Amerikoje ir Lietuvoje.

MARY MARTUZA
MAKI SHEDAGIS
Racine, Wis.

Cleveland, Ohio

Lapkričio 29 d. mirė Clevelando lietuviams gerai žinomas Antanas Sarulis, išbuves ligoninėje apie mėnesį. Jis dažnai lankydavo pažangius parengimus. Prieš kelis metus lankėsi Lietuvoje ir labai džiaugėsi dabartine tvarka. Jis buvo gimęs 1894 metais Pandelio parapijoje, Rokiškio apskrityje. Mirusio žmonos giminaitis kunigas Ivanauskas Jokubausko koplyčioje atliko trumpas katalikiškas apeigas. Palaidotas Kalvarijos kapinėse. Dideliame nuliūdime paliko žmoną Oną ir posūnį Chester Dagilį su šeima, taipgi daug giminių Clevelando ir Cikagos apylinkėse.

Nors jau buvau rašius apie mūsų ligonius, kitas vietinis korespondentas tas pačias žinias vėl atkartojė. Paskutinį kartą net su kaupu! Klaidingai parašė, kad Agota Palton krisdama susižeidė ir pateko į ligoninę ir kad net akį užgavo, reikalaujanti operacijos. Buvo taip, kad ji paslydo, prasikirto galvą ir buvo nuvežta į ligoninę, kur gavo pirmą pagalbą ir grįžo namo. Po kelių savaičių turėjo eiti į ligoninę dėl akies katarakto operacijos, kuri daug anksčiau buvo gydytojo nartata.

Clevelando mieste nuo spalio 18 d. streikuoja mokytojai didesnėms algoms. Pernai taip pat streikavo. Tuo tarpu mokyklos uždarytos. Mokinių tėvai ir užtarėjai užėmė mokyklų administracijos namą ir sako neišeis, kol nebus taikos. Paskiausios žinios yra tokios kad Ohio's valstijos mokyklų adminis-

tracijoje tarsis dėl galimybės panaikinti Clevelando mokyklų čarterį. Tada moksleiviai būtų išdalinti kitų apylinkių mokykloms. A. S.

PABRANGINO DUJAS

Artėjant žiemos šalčiams East Ohio Gas Co. pabrangino dujas 19%, tai yra 47.8 centus daugiau už 1,000 kubinių pėdų, kas reiškia, kad kaštuos \$1.46 daugiau, negu kaštavo praeitų metų gruodžio mėn.

Jeigu šeimyna turi mažiau \$9,000 pajamų per metus, tai galės gauti paramos iš valstijos iki \$250 žiemai, turi užsiregistruoti iki gruodžio 31. Pavieniai asmenys, turintys per metus pajamų \$5-9,000, gali gauti 25% nuolaidos, turintys pajamų \$5,000 ar mažiau gali gauti 30% nuolaidos už šilumą.

Kadangi yra keletas programų, surasti, kuriai jūs priklausote—šaukite telefonu informaciją: 1-800-282-4310.

Pradedant naujus metus, automobilių leidimas kaštuos \$10 daugiau. J. Petraus

St. Petersburg, Fla.

PRANESIMAS

Sausio 1 d., antradienį Dainos Mylėtojų choras ruošia Naujų 1980 metų sutikimą. Pietūs bus 12 val. dieną. Choras ir solistai išpildys naujajam gražią programą.

Prašome visų įsidėmėti ir sutikti Naujus 1980 metus su Dainos Mylėtojų choru.

Sutikimas vyks 314 15 Ave. South, St. Petersburg, Fla.

SVEIKINAME

SU NAUJAIS 1980 METAIS

L. L. D. narius, "Vilnies" kolektyvą, skaitytojus, vadininkus, rėmėjus, bendradarbius ir platintojus čia JAV, Kanadoje bei Lietuvoje.

Visiems linkime sveikatos, laimės.

Tegu Naujieji Metai neša taiką, ramybę visame pasaulyje!

LLD 45-OJI KUOPA
St. Petersburg, Florida

LINKSMŲ SEZONINIŲ ŠVENČIŲ IR LAIMINGŲ 1980METŲ

LINKIME VISIEMS GIMINEMS, DRAUGAMS
IR PAŽĪSTAMIEMS VISOJ AMERIKOJ
IR TARYBŲ LIETUVOJE.

Antanas ir Vincė Poviloniai-Powell

Linksmų žiemos švenčių ir laimingų Naujųjų Metų!

Linkiu visiems giminėms, pažįstamiems ir draugams daug laimės 1980 metais.

ONA MASIENĖ

Linksmų Žiemos Švenčių ir laimingų Naujų Metų!

Visiems draugams ir pažįstamiems, taipgi ir "Vilnies" personalui.
Visiems linkiu daug laimės ir sveikatos
1980 metais

ADELE WARDO
Detroit, Michigan

Su žiemos šventėmis ir Naujaisiais Metais

Sveikiname gimines, artimus draugus bei pažįstamus JAV-se; gimines, bičiulius ir pažįstamus Tarybų Lietuvoje.

Nuoširdžiai linkime Jums sėkmės, laimės ir geros sveikatos 1980 metais ir visuomet.

MILDA ir B. F. KUBILIUS
Hot Springs, Arkansas

LAIMINGŲ NAUJŲJŲ METŲ

Sausio 1 dieną pasaulis švenčia, sutikdamas Naujus metus. O man ši diena yra dar reikšmingesnė, nes 1980 m. sausio 1 d. man sueina 88 metai.

Linkiu laimės ir sveikatos savo giminėms ir draugams, su kuriais teko dirbti ir bendrauti Massachusetts vaistijoje. Visiems, gyvenantiems Miamyje, laimingų Naujų Metų ir sėkmingų darbų Lietuvių Socialinio klubo gerovei.

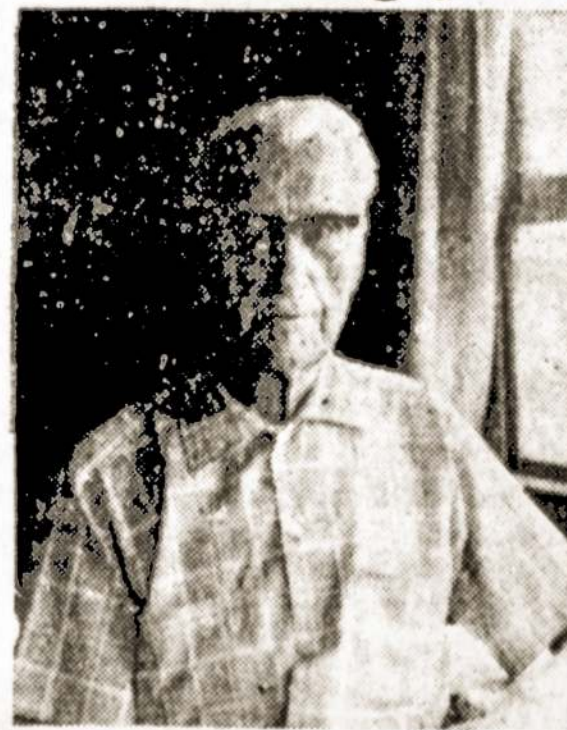
MARY KVIETKAS
N. Miami Beach, Florida

Sveikinam su žiemos šventėmis ir Naujaisiais 1980 Metais

Visus mūsų gimines, draugus ir pažįstamus; "Vilnies" personalą, rėmėjus ir skaitytojus Amerikoje ir Tarybų Lietuvoje.
Visiems linkime laimės, būti sveikiems.

ALVINA ir JONAS STRICH
Kenosha, Wisconsin

Linksmų žiemos švenčių ir laimingų Naujųjų Metų!

Linkiu visiems savo giminėms, draugams ir taikos šalininkams Amerikos ir Tarybų Lietuvoje.

K. DANYLA

(Kilęs iš Anykščių raj., šeiminis km.)

NAUJŲ 1980 METŲ PROGA

Sveikinu visus gimines, draugus ir pažįstamus Amerikoje ir Lietuvoje. Visiems linkime geros sveikatos. Lai būna taika visame pasaulyje!

JUOZAS NAGRECKY
Chicago, Ill.

Švenčių ir Naujųjų Metų proga

Sveikiname visus "Vilnies" darbuotojus, skaitytojus ir rėmėjus; gimines, draugus, gyvenančius čia Jungtinėse Valstijose ir Tarybų Lietuvoje, linkėdami taikos pasaulyje ir laimingų 1980 metų.

WALTERIS ir JOSEPHINE DORINAI
4820 62nd St., San Diego, Cal. 92115

Žiemos švenčių proga

Sveikinu visus "Vilnies" skaitytojus, rėmėjus, gimines, draugus, drauges, Amerikoje, Lietuvoje ir visur, linkėdama

LAIMINGŲ 1980 METŲ

MARY GRAGER-MOCKIŪTĖ

(Duktė Jono ir Agotos Briedytės; tėvas paeina iš Jurbarko, motina—Zemaitijos, Kvedarnos parapijos.)

Proga žiemos švenčių ir Naujųjų Metų

Sveikiname gimines Tarybų Lietuvoje; Amerikoje draugus, pažįstamus ir gimines.

Nuoširdžiai linkime visiems laimės, sėkmės, sveikatos, būti drūtiems ir linksmiems 1980 metais ir visuomet.

S. ir N. GAVCAI
108 McMahan Dr., Hot Springs, Ark. 71901

Linksmų žiemos švenčių ir laimingų Naujųjų Metų!

VISIEMS PASAULYJE LIETUVIAMS

American Travel Service Bureau

9727 S. Western Avenue, Chicago, Ill. 60643
Telefonai: 238-9787-88

Vežame pavienius keleivius ir ekskursijas į Europą, Pietų Ameriką, Afriką ir Pacifiko salas. Padedame sudaryti kelionių maršrutus lėktuvais ir laivais. Užsakome viešbučius ir duodame kelionių patarimus.

Organizuojame ekskursijas į Lietuvą ir padedame sutvarkyti kelionių reikalus giminėms iš Lietuvos atvykti į Ameriką.

1980 metams yra užplanuota 15 ekskursijų Lietuvon.

Jau laikas REGISTRUOTIS

ALEKSAS LAURAITIS—WALTER RASK-RASČAUSKAS

Valandos: /Ofisas kasdien atdaras nuo 9 ryto iki 5 vak., o ketvirtad. 9 ryto iki 5 val. vak., šeštadienį 9 val. ryto iki 5 val. vak. Kitu laiku pagal susitarimą.

— Žmogui reikia dvejų metų, kad išmokytų kalbėti, o šešiasdešimties, kad išmokytų laikyti liežuvį už dantų.

Japonų posakis

PASLANKI KABINA

Prancūzijos specialistai sukonstravo neįprastą kabiną: jo kabina gali judėti ir aukštyn, ir žemyn. Tai gerokai palengvina kranininko darbą, nes pakraunant ir iškraunant padidėja jo regėjimo laukas. Kabinos grindys stiklinės, tad jis mato ir tai, kas dedasi apačioje.

Iš Los Angeles, California

Gerbiama "Vilnies" Administracija, siunčiu \$25 nuo George Bernat. Tai bus "Vilnies" \$20,000 fondui.

George Bernat šiuo metu yra ligoninėje. Neseniai jam buvo padaryta operacija. Kaip jis šią ligą pergyvens, sunku pasakyti. Žmogus jau virš 90 metų amžiaus.

Kiek išgaliu darbuojuosi vajeus darbe. Aplankiau jau keletą skaitytojų. Darysiu viską, kad aplankius visus.

Su geriausiais Jums linkėjimais.
A. Bernat

Labai atsiprašome

Pereitame laikraščio numeryje po padėkos už suteiktas paslaugas laidojant William Yurgil, po liudinčios Jo motinos Marcella Vasiliauskienės, sesers Frances Jordan ir švogerio Howard Jordan parašais, ruošiant laikraštį spaustuvei per klaidą pateko Jessie ir Frank Veseley ir jų dukros Denise parašai.

Labai atsiprašome velionies William Yurgil artimųjų, taipgi Jessie ir Frank Veseley ir jų dukros Denise.

Redakcija

DAINOS MYLETOJŲ CHORAS
1980
ST. PETERSBURG, FLORIDA

St. Petersburgo pažangių lietuvių Dainos mylėtojų choras jau sulaukė 14 metų amžiaus. St. Petersburgo pažangių lietuvių veikloje choras atliko didelį vaidmenį. Ši rugsėjo mėnesį sueina vieni metai, kaip choras persitvarkė į savarankišką organizaciją. Turime valdybą, kuri tvarko choro reikalus, o mokytoja Helena Janulytė choristus nuoširdžiai mokina.

SVEIKINAME "Vilnies" kolektyva, skaitytojus bei rėmėjus su Naujais 1980 metais. Linkime tvirtos sveikatos, džiaugsmo, sėkmės Jūsų gyvenime.

DAINOS MYLETOJŲ CHORAS

Sveikiname su Naujaisiais 1980 Metais

Visus draugus ir pažįstamus, taipgi ir "Vilnies" personalą.
Visiems linkime daug laimės ir sveikatos 1980 metais.

J. ir J. ŽIURAI
Hot Springs, Ark.

Linksmų Žiemos Švenčių ir laimingų Naujų Metų!

Sveikinu su žiemos šventėmis lietuvius pažangiečius Amerikoje
ir mūsų brangioje Tėvyneje T. Lietuvoje.

JONAS VAICEKAUSKAS
Binghamton, N. Y.

SVEIKINAME! ŽIEMOS ŠVENČIŲ PROGA

Sveikiname klubo narius, "Vilnies" kolektyvą, skaitytojus su
Kalėdų ir Naujų Metų šventėmis. Linkime stiprios sveikatos,
laimės ir sėkmės. Lai Naujieji Metai neša taiką ir šviesesnę rytojų
žmonijai.

LITHUANIAN SENIOR CITIZENS CLUB
St. Petersburg, Florida

Mieli ir reti svečiai iš T. Lietuvos

Gruodžio 7 d. į "Vilnies" istaiga
buvo užėję keturi labai mieli, bet
reti svečiai iš Tarybų Lietuvos—
žurnalistai-rašytojai, kurie į JAV
atvyko su kitais Tarybų Sąjungos
žurnalistais. Jei neklystu, jų viso
buvo 27. Į Čikagą jie atvyko iš Los
Angeles, Cal., gruodžio 6 d.

Daugiau negu malonu buvo su
jais pasikalbėti pabendrauti ir pasi-
džiaugti jų jaunatviškais gabumais.
Stai tie mieli svečiai: "Mokslo ir
gyvenimo" žurnalo vyriausio re-
daktoriaus pavaduotojas Semaška
Algimantas, LTSR Televizijos ir
radijo komiteto vyriausias redakto-
rius, Antanas Simkūnas, Utenos
rajo laikraščio redaktorius Stays
Račas, Kretingos rajono laikraščio
redaktorius Rapalis Feliksas.

Svečiai išskubėjo aplankyti Mar-
quette Parko ir Lietuvių Tautinių
kapinių, o kitą dieną sakė jau vyks
į New Yorką bei Vašingtoną.

Gaila, kad permažai laiko turėjo-
me. Palinkėjome jiems malonios
kelionės ir malonių išpūdžių iš
mūsų dalies.

Julija M.

"Vilnies" direkcijos žiniai

Gruodžio 1 d. įvyko "Vilnies"
bendrovės direktorių tarybos posė-
dis. Rūpestingai buvo apkalbėti
visi laikraštų liečiantys reikalai.
Buvo nusiskundimų, kad ateina
žinios pavėluotai ir prie geriausių
norų neviskas suspėjama patalpin-
ti. Dar kartą primename korespon-
dentams, kad raštai turi pasiekti
redakciją prieš mažiausia 2 ir puse
savaitės prieš išeisiant laikraščiui.
Kitaip negalima suspėti.

Sekantis direkcijos posėdis bus
1980 m. sausio 5 d., 1 val. p. p.

Sekr. J. M-nė

MALONŪS SVEIKINIMAI!

Su 1980-aisiais Naujaisiais Metais visiems tautiečiams ir
giminėms Jungtinėse Amerikos valstijose, Lietuvoje ir visame
pasaulyje!

Lai klesti pažanga, brolybė, taika ant visados!

VIOLET ir ALEKSAS TARASKAI
San Leandro, California

Linksmų žiemos švenčių, laimingų Naujų Metų

Linkiu visiems giminėms, draugams bei pažįstamiems Ameriko-
je ir Lietuvoje.

MIKE SENKO
Glenwood, Ill.

LINKSMŲ ŠV. KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲŲ METŲ

visiems pažįstamiems
ir draugams!

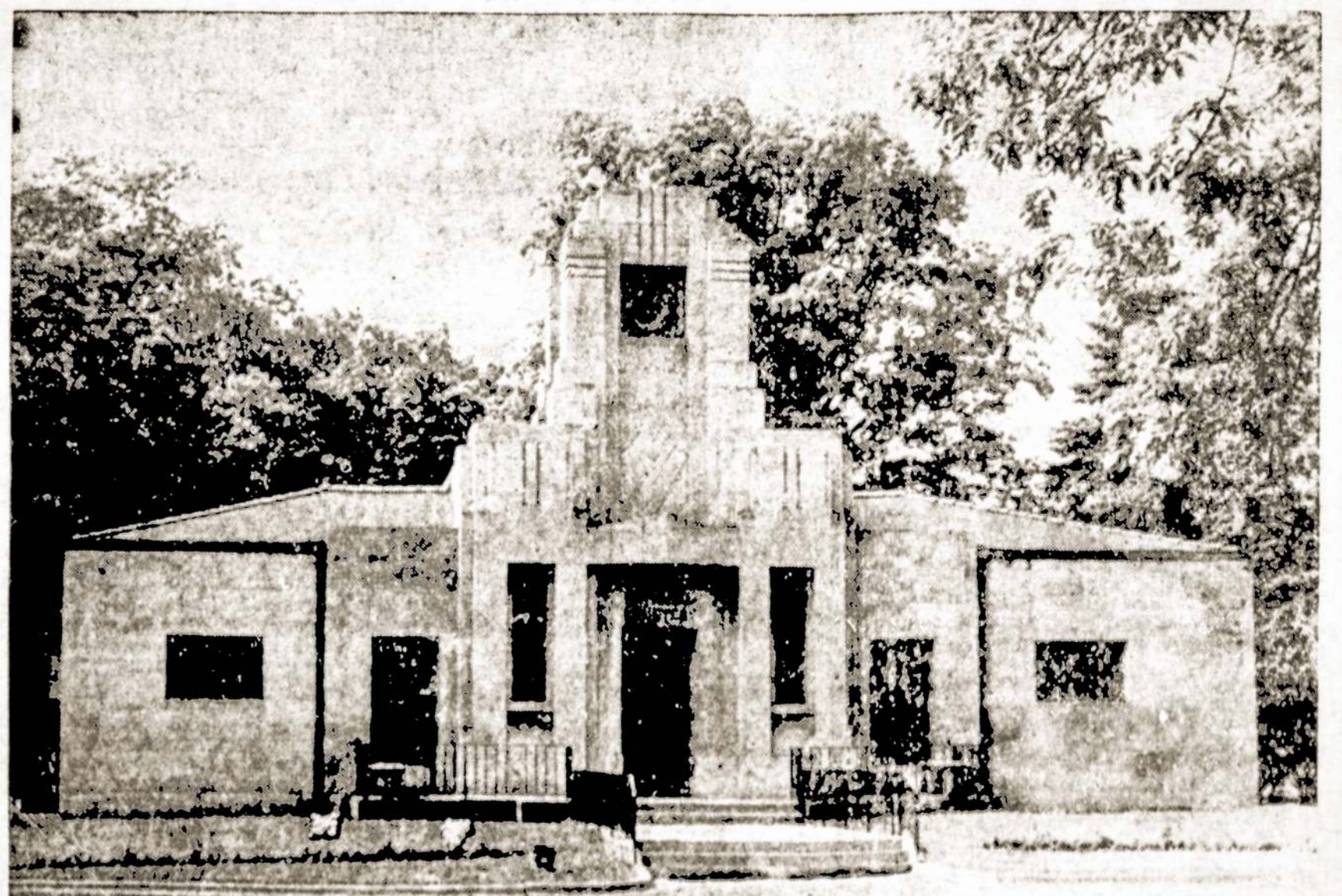
Leonard Bukauskas ir sūnus Laidotuvių direktoriai

649 EAST 162nd STREET
South Holland, Illinois

Taipgi parūpiname šermenims kambarius
Čikagoje ir jos priemiesčiuose.

Dėl prityrusio patarnavimo dieną arba naktį
šaukite telefonu 264-2228

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ, LAIMINGŲ NAUJŲŲ METŲ!

Lietuvių Tautinių Kapinių Vadovybė

Prašome aplankyti mūsų kapines, pamatyti puikius paminklus ir pasirinkti vietą savam skly-
pui. Kapinių pareigūnai suteiks Jums pageidaujama informaciją. Skambinkite: GLOBE 8-0638.
Lithuanian National Cemetery, 8201 South Kean Ave., Justice, Ill. 60458

Kaip eina "Vilnies" vaju

Vajaus darbas jau baigia įsisiūbuoti. Pradėjusiems dirbti vajininkams į talką stojo net šeši nauji vajininkai. Losangelietė A. Bernat atėjo į sąrašą net su 440 punktu. Iš viso vajininkų jau dirba dvidešimt. Rimtai šuoliuoja į priekį. Pažymėtina, čikagietis F. Vaitkus nuo 280 punktu pakilęs iki 1,420, detroitietė St. Masytė net su virš 1,500 punktu. Sauniai pasidarbavo ir A. L. M. K. Draugijos vajininkės J. Marazienė ir Estele Bogden.

Naujų skaitytojų kolonėlė irgi džiugina. Gauta 7 nauji skaitytojai. Gavo: F. Vaitkus 3, per raštinę 3, po vieną gavo J. Andrulienė ir Julia Stukas.

Vajininkai yra išsiriškiavę taip:

J. Marazienė—Estele Bogden, A.L.M.K. Draugija, Chicago, Ill.	1,580
S. Masytė, Detroit, Michigan.....	2,540
J. Andrulienė, L. L. D. 45, St. Petersburg, Fla.	1,260
J. Petraus, Cleveland, Ohio.....	360
F. Vaitkus, Marquette Park, Chicago, Ill.	1,420
Alvina Strich, Kenosha, Wisconsin	400
E. Margis, Grand Rapids, Michigan.....	240
V. Trask, Oakland-San Francisco, Cal.	400
S. Karvelis, Scarborough, Ontario, Canada.....	140
R. Stakėnas, Scottville, Michigan.....	160
J. Petkūnas, Worcester, Massachusetts.....	120
E. Repshis, Dorchester, Massachusetts.....	80
B. F. Kubilius, Hot Springs, Arkansas.....	80
Ben Darin, Cleveland, Ohio.....	80
Raštinė.....	2,320
A. Bernat, Los Angeles, Cal.	440
Mary Strauss, Bridgeport, Conn.	80
F. Mankauskas, Miami, Fla.	80
M. Palevich, Herrin, Ill.	120
Julia Stukas, Chelmsford, Mass.	140
J. J. Dausotas, Benld, Ill.	80

Gavom Povilo Ventos knygą

Neseniai Vilniuje "Minties" leidykla išleido plačiai žinomo laikraščio "Laisvės" darbuotojo Povilo Ventos knygą "Diena stipresnė už naktį". Laikraščiu "Vilniai" išeinant, vieną knygų egzempliorių atsiuntė pats knygos autorius, irrašytą savo draugams Onutei ir Jonui Jokubkoms.

Knyga virš 100 puslapių, iliustruota nuotraukomis, kuriose atspindi Povilo Ventos pergyvenimai ir susitikimai. Knygos įvade "Tiesos" vyr. redaktorius Albertas Laurinčiukas pažymi, kad "skaitytojas, perskaitęs Povilo Ventos atsiminimus . . . , susipažins ne tik su jo ir jo draugų kova dėl socialinės teisybės, dėl pažangių idėjų, bet drauge su juo padarys įdomią kelionę po daugelį mūsų planetos vietų, kur sproginėjo klasiinių mūsų sviedinių, kur internacionalinis darbo žmonių solidarumas kovėsi prieš reakciją".

Knyga išleista 5,000 egzempliorių tiražu. Tenka laukti, šimtą kitą egzempliorių gausime ir Amerikoje. X.

Išklausiau puikaus koncerto

Sužinojau kad gruodžio 8 d. vakare, Jaunimo Centre dainuos dainininkas Vaclovas Daunoras. Prieš kiek laiko teko man girdėti dainuojant. Sužavėtas jo dainų nuvykau į Jaunimo Centrą, išigijau iš anksto bilietus, o šeštadienį girdėjau jo dainas.

Koncertas buvo labai puikus ir širdį glostantis, bet lauko pusėje matėsi triukšmadarių. Net laike koncerto sviedė akmenį į langą.

Dalyviai, kurių buvo kupina salė, nekreipė dėmesio ir ramiai klausėsi dainų. Nesigailėjo aplodismentų dainininkui ir rodė didelį pasitenkinimą jo dainomis.

Gaila, kad yra menkų padarėlių, kurie kelia triukšmą ir trukdo pasiuozaugti puikiomis netuviskomis dainomis, kurių Amerikos lietuviai labai išsiilgę. Klausytojas

Tebesidžiaugia gražiais prisiminimais

Gruodžio 8 d. buvo užėjusi pas mane drg. Ona Masienė. Ji praeitą vasarą lankėsi Lietuvoje. Ji nuvežė savo dėdės Baltraus Kirstuko peklus ir palaidojo šalia jo tėvelių Rokiškio rajone, Žiobiškio kapinėse. Kaip žinome, velionis B. Kirstukas daug dirbo pažangaus judėjimo labui, bet troško save pasilaidoti šalia tėvų, ką Masienė ir padarė.

Ji įteikė man dešimkę ir prašė pasveikinti per spaudą, Naujų Metų proga gimines ir draugus šioje šalyje, o ypatingai T. Lietuvoje. Ji sakė, kad Lietuvoje užmezgusi daug naujų pažinčių. Nepamiršianti sesučių Eidukaitių vaišingumo, gen. P. Petronio draugiškumo ir eilės kitų.

Smagu buvo pasiklausti jos gražių atpasakojimų. **Julija M.**

DŽIAUGIUOSI SU JAIS

Teko pasidalinti mintimis telefonu su St. Petersburg, Fla. pažangiais lietuviais. Sužinojau, kad jų garsusis Dainos Mylėtojų choras įsisiūbavo veikti. Jų miela mokytoja Helenutė Janulytė tiek sutvirtėjusi, kad sėkmingai mokina chorą, taipgi duetus bei solistus. Buvo parengimas ir puikiai pavyko.

Cikagiečiai ir aplamai šiauriečiai, kurie ruošiasi šią žiemą vykti į saulėtą Floridą pasikaitinti šiltoje saulutėje, nenuobodžiausite, nes įvairių pažmonių, renginių bei koncertų bus iki valios. **J. Urmonienė**

Aplankius M. Noruišienę

Prieš kelias savaites aplankiau mūsų judėjimo veteranę drg. Magdeloną Noruišienę. Ji skundėsi nepajėgianti dalyvauti Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narių susirinkimuose, nes jau baigianti 94-tuosius metus. Nežiūrint, kad ji gyvena iš socialinės apdraudos, man įteikė \$10 ir prašė apdovanoti savo mėgiamą ALMK draugiją. Prieš kiek laiko ji taipgi buvo įteikusi minėtai draugijai dovanų \$10.

Gaila, kad jos sveikata menkėja, bet smagu, kad ji nepamiršta organizacijų, į kurias tiek šaunus darbo įdėjo. Geros sveikatos linkiu Tau miela Drauge! **Kultūrietė**

Roselandiečių susirinkimas buvo skaitlingas

[Atsilankė miela viešnia iš T. Lietuvos]

Gruodžio 3 d. įvyko skaitlingas Roseland Lietuvių Moterų klubo narių susirinkimas. Gal ir dėl to, kad jis priešmetinis ir turėta puikus pasivašininimas žiemos švenčių proga. Kadangi maistas buvo atvežtas namuose paruoštas ir šiltas, tai pirmiausiai turėjome pasivašininimą, o po to susirinkimą.

Klubo pirmininkė P. Valentienė atidarė susirinkimą 1:30 val. po pietų ir paprašė narių viena minute tylos pagerbti mirusios narės Onos Klick atminimą.

Valdyba davė platų savo veiklos raportą.

Ligonių lankytojos pranešė, kad drg. J. Purkins serga ir randasi ligoninėje, Mary Leppa jau grįžo iš ligoninės, Ona Dombrauskienė sveiksta ir išvyko pas anukę į Coloradą. V. Samuolienė pranešė, kad aplankiusi Ona Saltmonienę, kuri prašiusi pasveikinti nares.

Martha Marquardt įteikė klubui \$50 dovanų ir atnešė namuose pagaminusi šiltų kopustų, pavaišino nares.

A. Vaitkienė perstatė meilą viešnią iš T. Lietuvos Žibuolę Gaudienę, kuri sveikino nares ir linkėjo geros sveikatos ir testi tą gražų kultūrinį darbą, kurį dirbome iki šiol.

Skaitytas sveikinimas nuo Antaninos Korens iš Decatur, Mich. Ji įteikė \$5 klubui dovanų primindama, kad tai padaranti savo gražaus 56 metų vedybino gyvenimo proga. Ji džiaugiasi, kad sutartinai išgyvenusi 56 m. su mylimu vyru Andriejum. Narės padėjo už dovaną ir palinkėjo dar daug gražių sukačių sulaukti.

Gavome naują jauną narę Mortha Simans, kurią pristatė jos mamytė Bessie Susila. Visos narės ją sveikina ir linkėjo stoti į darbą pažangos labui.

Nutarta pasveikinti nares žiemos švenčių proga per laikraštį "Vilnis" užmokant \$25.

Nutarta pasveikinti karo veteranus Hines ligoninėje įteikiant \$15 dovanų.

Išrinkta 1980 metams klubo valdyba: pirm. P. Valentienė, sekret. J. Urmonienė, fin. sekret. V. Samuolienė, išdininkė M. Kancerienė, koresp. J. Urmonienė.

Dar apdovanojo klubą šios narės: Štella Chapas \$5, M. Kancerienė \$5 ir svečias F. Puodžiukas \$5.

Nutarta žiemą neturėti susirinkimų, tad sekantis susirinkimas bus 1980 metais balandžio mėn. pirmą pirmadienį.

Kadangi nutarta turėti ilgą susirinkimų pertrauką, tai narės ilgai sveikinosi ir linkėjo vienos kitoms malonių ir sveikų Naujųjų Metų ir atostogų. Pas kai kurias net išskrito viena kita ašarėlė, iš ko sprendžiui, kad jos per tą ilgą pertrauką vienos kitų pasiilgs.

Drg. Mary Tompkins užsimokėjo už laikraštį "Vilnis" ir dar įteikė \$5 paramos.

Sekret. J. Urmonienė

NEPAMIRŠKIME LIGONIŲ

Kai žmonės sveiki būdami dalyvauja pažangiame judėjime, nereikėtų jų pamiršti suspaudus ligai. Čia paskubomis paduosiu kelių adresus, kuriems reikėtų bent laiškučius parašyti žiemos švenčių proga, būtent:

"Tony Boy"—Antanas Andryauskas, 4300 W. 76th St. (Ford City Drive) Chicago, Ill. 60652.

Victor Petrokas, Rogers Senior Citizens Home, 8654 So. Leamington Ave., Burbank, Ill. 60652.

Joseph Negrickis, 7252 So. Campbell Ave., Chicago, Ill. 60629.

John Mažeika, Michigan Terrace Nursing Home, R.-107, 3405 So. Michigan Ave., Chicago, Ill. 60653.

Mike Marazas, 3524 So. Lowe Ave., Chicago, Ill. 60609.

Frances Dauberienė, R. R.-1, Box 452, Ludington, Mich. 49431.

Anthony & Betty Cherman, 17818-130 Ave., Sun City West, Arizona 85373.

Zinau, kad yra daugiau ligonių, bet šį kartą tik tiek suspėjau parašyti. Nuo savęs visiems linkiu atgauti sveikatą. **John Feiza**

ST. PETERSBURG, FLORIDA

Mirus

Joseph Keller

Reiškiame gilią užuojautą žmonai Petronella, marčia Mildred Keller, anūkams ir proanūkams, visiems giminėms bei draugams.

J.-B. Vaitkai
M. Vilkauskienė
V. Paulauskas
W. Dubendris
H. Sauris
J. Judickas
S. Yuknis
Walter Alaveckis
J.-H. Sarkiunai
F. Kontenis
F. Mack
L. Strack
S.-V. Kužmickai
J. White
J. Garadauskas
S. Garadauskas
V. Wadd
E. Valley
B. Wallins
W. Wallins
A. Bruwer

J. M. Miller
V. Kasper
J. Greblikas
V.-V. Bunkai
J. Stančikas
S. Daraška
S. Vaineikis
Donald T. Kužmickai
W.-K. Kelley
J.-H. Dobrow
W.-M. Zukai
P.-A. Aleknai
D. Mikolajunienė
M.-H. Samanick
E. Kairaitienė
A. Pateckas
Pranė Pateckas
B. Jankauskas
E. Damalakiene
K. Damalakas
N. Petronienė

H. Janulytė
L. Novak
M. Klišius
R.-H. Feifer
J. Lukas
T. Lukas
W.-E. Dudai
B. Meyer
W.-M. Strolis
Adelė Budris
W. K. Phillips
F. V. Budrioniai
J. Andrulis
A. Pakal
V.-M. Repekai
A.-M. Rackauskai
J. Gresh
A. Luris
Ada-John Morkis
B. M. Brennan
F.-M. Walaitis
J.-S. Venikaičiai

Mirė Charles Cook

Cikagos pažangieji lietuviai gerai atsimesna uolų pažangietį Charles Cook-Kukučionį. Jis buvo "Vilnies" skaitytojas ir rėmėjas nuo pat laikraščio įsikūrimo. Nebūdavo to parengimo ar pikniko, kad jis nebūtų dalyvavęs.

Charles Cook išėjęs į pensiją daugiau kaip prieš 15 metų paliko Cikagą ir išvyko gyvenimo baigti į Hot Springs, Ark. Nors ir toli nuo Cikagos, bet jis nepamiršdavo "Vilnies" mažesne ar didesne suma paremti. Be raginimo atsinaujindavo prenumeratą, nemaža prenumeruodavo giminėms į Lietuvą.

Bet štai jo jau nebėra. Sulaukęs 90 metų išsiskyrė iš gyvųjų tarpo, Hot Springs ligoninėje pagulėjęs apie pora savaitių. Mirė jis senatvės liga, lankomas ligoninėje brolienės Monikos Cook. Mirė gruodžio 8 d. ir buvo sukremuotas gruodžio 10.

Laidotuvėmis ir visa kituo rūpinosi brolienė Monika. Grįžusi iš laidotuvių Cikagon brolienė Monika velionio atminimui "Vilniai" įteikė \$200 ir pranešė liūdną žinią apie Charles Cook mirtį.

Velionis be brolienės ir jos sūnaus Amerikoje giminių daugiau neturėjo, bet Lietuvoje buvo jų nemažai. Kaip Lietuvoje likę, taip brolienė Monika ir jos sūnus William ir jo šeima liūdi netekę savo artimo Charles, liūdime ir mes jo draugai, pažįstami ir laikraščio kolektyvas.

Velionis Charles Cook-Kukučionis buvo gimęs Lietuvos Dzūkijoje. Į šį kraštą atvyko gerokai prieš Pirmą pasaulinį karą. Beveik visą gyvenimą čia Amerikoje jis gyveno Cikagoje. **Draugas**

Mirė lietuviai

Gruodžio 3 d. mirė Eva Adamovic-Kalinauskaitė, sulaukusi 89 m. Gimė Lietuvoje. Šioje šalyje išgyveno 60 metų.

Gruodžio 5 d. mirė Jonas P. Gronskis-Grouse, sulaukęs 77 m. a. Gimė Marylande.

Gruodžio 5 d. mirė Marcella Williams-Paulikaitė, sulaukusi 80 m. a. Gimė Lietuvoje, Kretingos rajone, Kliebų kaime. Šioje šalyje išgyveno 57 m.

Gruodžio 7 d. mirė Ona Miškinienė-Vaišnoraitė, sulaukusi 90 m. a. Gimė Lietuvoje. Šioje šalyje išgyveno 72 metus.

Gruodžio 7 d. mirė Margareta Makrickienė-Ramanauskaitė, sulaukusi 76 m. a. Gimė Lietuvoje. Šioje šalyje išgyveno 70 metų.

Gruodžio 7 d. mirė Ignas Pocius, sulaukęs 75 m. a. Gimė Lietuvoje. Šioje šalyje išgyveno 31 metus.

Gruodžio 8 d. mirė Paulina Shlaustas-Jasiūnaitė, sulaukusi 77 m. a. Gimė Latvijoje, Rygos mieste. Šioje šalyje išgyveno 57 metus.

Gruodžio 6 d. mirė Emilija Sereikienė, sulaukusi 77 m. a. Gimė Lietuvoje.

Gruodžio 10 d. mirė Alan Churas, sulaukęs 28 m. a. Gimė Cikagoje.

APLANKĖME O. VAITELIONIENĖ

Gruodžio 11 d. vykome aplankyti seniausios Roselando Lietuvių Moterų klubo narės Onos Vaitelionienės, kuri randasi slaugymo namuose. (Ji ten jau treči metai). Nesiskundžia sąlygomis. Vieta puiki, maistas geras, tik visa bėda, kad mažai tegali vaikščioti. Įteikėme jai mažą dovanėlę. Labai buvo patenkinta mūsų vizitu.

Smagu pasakyti, kad mane nuveže nauja minėto klubo narė Martha Simans, Bessie Susila dukrelė. Smagu, kad jaunesnės kartos lietuvaiteis atjaučia senas veikėjas ir jas applanke. Onutė prašė pasveikinti visas klubietes Naujųjų Metų proga ir palinkėti joms geros sveikatos dirbti klubo bei pažangos labui.

J. Urmonienė

MIRĖ IR PALAIDOTA ANTANINA RUDZINSKIENĖ

Mus pasiekė skaudi žinia, kad gruodžio 12 d. mirė nuoširdi pažangietė Antanina Radzinskienė, sulaukusi 78 m. a., gyvenusi Melrose Park, Ill. Ji ne tik pati skaitė laikraštį "Vilnis", bet užrašė ir savo giminėms Lietuvoje. Buvo ilgametė LDS 88 kuopos narė. Visuomet atvykdavo į "Vilnies" renginius. Gražiai paremdavo laikraštį pinigais.

Gaila, kad jai teko atsiskirti iš gyvųjų tarpo. Prisimenu, paskutiniame "Vilnies" piknike ji su sūnumi dalyvavo ir buvo puikiai nusiteikusi. Nesiskundė sveikata.

Reiškiamo gilią užuojautą liūdinčiai šeimai. **J. M-nė**

ST. PETERSBURG, FLORIDA

Mirus

Juozui Keller

Reiškiamo gilią užuojautą žmonai Petronėlei, marčiai Mildred Keller, anūkams ir proanūkams, giminėms bei draugams.

L. L. D. 45-TOS KUOPOS VALDYBA ir NARIAI

ST. PETERSBURG, FLORIDA

Mirus

Joseph A. Keller

Reiškiamo gilią nuoširdžią užuojautą žmonai Petronėlei, marčiai Mildred Keller, anūkams Geraldine, Ilona, Renė, Erika, Eric, proanūkams ir visiems kitiems giminėms bei draugams.

LITHUANIAN SENIOR CITIZENS CLUB

MELROSE, ILL.

MIRĖ

Antanina Rudzinskas

Lietuvoje gimė, Amerikoje išgyveno 54 metus. Priklausė prie LDS 88 kp. mirė 1979 m. gruodžio 12.

Liko nuliūdime sūnus Edward Rudzinskas, duktė Valerie Maletski, Lietuvoje sesuo Morta, brolis Charles.

Kūnas buvo pašarvotas gruodžio 13 ir 14 dienomis. Laidotuvės buvo gruodžio 15. Iš koplyčios išlydėta į Our Lady of Carmel parapijos bažnyčią, Melrose Park, Ill., o iš ten į Hillside, Ill. Roosevelt and Wolf Rd.

Nuliūdę liekame,

SŪNUS, DUKRA ir VISI KITI GIMINĖS

LIŪDNAS MIRTIES PRISIMINIMAS

Adomas Staškus

[Mirė 1969 metų gruodžio 23 dieną]

Liūdnai ir širdį veriančiai praslinko vienuolika metų nuo tos skaudžios dienos, kai sustojo plakusi mūsų mylimo vyro, tėvo, uošvio ir senelio Adomo Staškaus širdis.

Nors laikas bėga, bet palikta širdyje žaizda nei kiek nesumažėjo. Mes žinome, kad jokios ašaros bei dejonės iš šalto kapo mums Jo negražins, bet atėjus tai dienai, kuomet prieš vienuolika metų jis užmigo amžinu miegu, norisi garsiau sudejuoti ir priminti draugams apie jo pasišalinimą.

Gerbsime jo šviesų atminimą ir lankysime jo kapą bei puošime gyvomis gėlėmis iki mūsų krūtinėse širdys plaks.

Lai Jam būna amžina ramybė.

Liūdinti žmona ANTANINA STAŠKIENĖ,

dukros—FRANCES LAURENCE su vyru CARL ir ELEONORA CLARA su vyru ALBERT

MIRUS

Anna Nor

Reiškiamo gilią užuojautą velionės šeimai, artimiesiems, giminėms ir draugams.

MILLIE KANCERE
D. ir V. YOTKA

MIRUS

William Yurgil

Reiškiamo gilią užuojautą mamytei Marcella Vasiliauskienei, sesutei Frances Jordan ir jos vyrui Edward, pusbroliams, pusseserėms ir visiems giminėms šioje šalyje, Kanadoje ir T. Lietuvoje.

Zinokite, kad ir mes kartu liūdime.

MONICA LUCAS, ir
dukros: ALVINA STRICH su vyru JOHN
MARION DIDIER su vyru MATT
LOUISE VALEZ su vyru AMADO ir sūnum ADAM
PAULINE MOTECZUS

MIRUS

Mary Chulada, Anna Klecks, Frances Kwain, William Yurgil, Joseph Keller

Reiškiamo gilią užuojautą visų velionių šeimoms, artimiesiems, draugams ir draugėms ant visados netekusiems brangių artimųjų. Ir mes su jumis liūdime.

MILLIE KANCERE ir sūnai ir marčios
D.—V. YOTKA
S.—M. YOTKA